

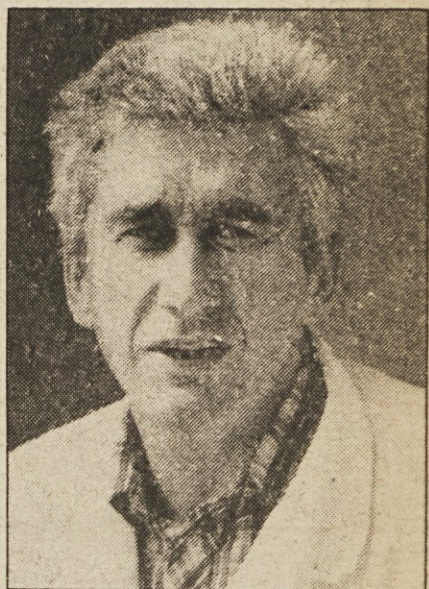
Predlog srednje- ročnega plana določen

6. julija 1981 je bila prva seja novoizvoljenega izvršilnega odbora delavskega sveta sozda Mercator – Za predsednika je bil soglasno izvoljen Andrej Plestenjak, za namestnico predsednika pa Zinka Gospodarič – Poprejšnja obravnava je bila za srednjeročni plan zaključena in določen predlog za delavski svet.

Prvo sejo je po poslovniku sklical in odprl predsednik delavskega sveta SOZD Mercator, Bojan Zor. Na priporočilo koordinacijskega odbora sindikata sozda je predlagal za predsednika IO v novem mandatnem obdobju Andreja Plestenjaka iz TMI v Ljubljani (M-Velepreskrba), za namestnico predsednika pa Zinko Gospodarič iz M-Nanosa, dosedanja predsednica. Bila sta soglasno izvoljena.

Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnava predlogov sprememb in dopolnitev Srednjeročnega plana SOZD Mercator, ki so bile posredovane po poprejšnji obravnavi akta v temeljnih in delovnih organizacijah. Člani IO so prejeli te pripombe že z gradivom, primerjali so spreminjalne predloge s prvotnim besedilom in sprejeli sklep:

Določi se predlog Srednjeročnega plana SOZD Mercator za obdobje 1981–1985 in se ga predlaga v sprejem delavskemu svetu SOZD v čistopisu, v katerega bodo vnesene vse spremembe in dopolnitve, tako izvršilnega odbora kakor TOZD in DO iz poprejšnje obravnave, obenem s srednjeročnim planom Delovne skupnosti

Novi predsednik izvršilnega odbora je Andrej Plestenjak (1943), tehnični vodja v ljubljanski Tovarni mesnih izdelkov (DO M-Velepreskrba), po poklicu dipl. ing. živilske tehnologije. V prejšnjem mandatnem obdobju je bil predsednik delavskega sveta delovne organizacije M-Velepreskrba. Dosedaj je služboval eno leto v Mesni industriji v Zalogu, potem je bil pet let na izpopolnjevanju v zahodni Nemčiji, pred petimi leti pa je prišel v TMI za tehničnega vodjo. Besedilo in slika: Jože Rozman.

SOZD, h kateremu daje soglasje delavski svet SOZD, sprejmejo pa ga delavci Delovne skupnosti z osebnim izjavljanjem.

Po opravljenih točkah dnevnega reda so člani IO obravnavali še predlog, ki je bil dan s strani strokovnih služb sozda delavskemu svetu, da bi sredstva, ki jih po zaključnem računu vrača Delovna skupnost SOZD temeljnimi in delovnim organizacijam, namenili za rekreacijske objekte, katerih lastniki bi bili toždi, ki bi ta sredstva združili. V diskusiji o nekaterih operativnih zadevah za boljše delo IO je bila sprejeta pobuda namestnika generalnega direktorja, naj bi v bodoče o gradivu, ki ga predlaga IO delavskemu svetu, poročal tisti član IO, ki mu je gradivo po tematiki in stroki najbliže.

M M

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVIII

Ljubljana, julij 1981

št.: 7

Novoizvoljeni izvršilni odbor delavskega sveta SOZD Mercator za obdobje 1981–1983

Na podlagi 38. in 39. člena Statuta SOZD Mercator in na predlog koordinacijskega odbora sindikata sozda je delavski svet SOZD na 1. zasedanju v novem sklicu, dne 15. 6. 1981 izvolil člane izvršilnega odbora za mandatno obdobje 1981–1983.

Člani IO DS so:

1. GOSPODARIČ ZINKA, dosedanja predsednica IO, predlagana iz notranjske regije, delavka v skupnih službah M-Nanosa
2. KAHNE MARIJA, delegirana iz trgovine na drobno, delavka v tozdu Golovec iz sestava M-Rožnika
3. MUNDA MARJAN, delegat delavskega sveta iz severovzhodne Slovenije, delavec iz tozda Zaščita v sestavi M-Izbira-Panonija
4. NAGLIČ MIRAN, delegat iz kmetijstva in gorenjske regije, delavec iz M-Kmetijsko gozdarske zadruge Sora Žiri
5. PIRC ALOJZ, delegat iz kmetijstva in Posavja, član delavskega sveta SOZD, delavec iz temeljne organizacije kooperantov v sestavi M-Agrokombinata Krško
6. PLESTENJAK ANDREJ, delegat iz panoge industrija, delavec Tovarne mesnih izdelkov v Ljubljani iz sestava M-Velepreskrbe
7. PLEVEL TOMAŽ, delegat iz dejavnosti storitve, delavec tozda Investa iz sestava M-Velepreskrbe
8. RAJER JOŽE, delegat iz zunanje trgovine, delavec v delovni skupnosti M-Mednarodne trgovine
9. SELAN MARTIN, delegat iz trgovine na debelo in dolenske regije, delavec tozda Trgopromet iz sestava M-Velepreskrbe
10. ŠKERJANC METOD, dosedanja namestnik predsednice IO, delegiran iz panoge gostinstvo-turizem, delavec v delovni skupnosti M-Hoteli-gostinstvo
11. VRHOVEC SONJA, delegirana iz delovne skupnosti, delavka v M-Interni banki

Za predsednika izvršilnega odbora je bil na prvi seji, dne 6. 7. 1981, izvoljen Andrej Plestenjak, za namestnico predsednika pa Zinka Gospodarič.

Osrednji dogodek v mesecu juliju je bila proslava 40-letnice vstaje slovenskega naroda na predvečer praznika, 22. julija, v Ljubljani. Odkritja spomenika Edvardu Kardelju se je udeležilo veliko delavcev Mercatorja, ki so prišli iz vseh slovenskih pokrajin na proslavo v glavno mesto. Foto Matjaž Marinček

Z julijske seje poslovnega sveta

Vesna Bleiweis

Napovedana nova redakcija notranje zakonodaje v sozdu

Na seji poslovnega sveta, ki je bila 24. junija 1981 v Radencih, sprejeti sklepi in stališča terjajo nadaljnje delovanje predvsem strokovnih delavcev in komisij, oblikovanih na ravni SOZD Mercator.

Strokovna komisija oziroma delovna skupina, ki je pod vodstvom Franceta Slaka iz Mercator-Mednarodne trgovine izdelala predlog oziroma delovno gradivo za enotno knjiženje skupnega prihodka v organizacijah združenega dela, ki opravljajo dejavnost trgovine na debelo in zunanje trgovine, mora z delom nadaljevati. Izdelati mora metodologijo in normative za enotno knjiženje skupnega prihodka, tako da bo enotna metodologija uporabljena 1. 1. 1982 v vseh organizacijah. V ta namen bodo organizirani strokovni posveti s predstavniki računovodskih služb in komercialne vseh prizadetih organizacij, kjer bodo potekale razprave in oblikovana dodatna strokovna mnenja v zvezi z gradivom, ki ga je pripravila delovna skupina.

Člani poslovnega sveta so pooblastili generalnega direktorja SOZD, da imenuje člane komisije za redakcijo vseh splošnih aktov, ki jih zahteva uveljavitev zakona o obveznem povezovanju trgovine

in proizvodnje. Naloga komisije: do 31. oktobra letos pripraviti besedila splošnih aktov v taki obliki, da jih bodo lahko obravnavale tudi proizvodne organizacije in jih sklenile do konca leta 1981.

Delovni osnutek samoupravnega sporazuma o sodelovanju in združevanju dela in sredstev na področju ekonomskih odnosov s tujino, predstavljen članom poslovnega sveta.

Prisotni so ugotovili, da je delovno gradivo potrebno dopolniti s področjem planiranja, obsejne menjave in posebnimi okoliščinami za primere, ko se posamezne temeljne ali delovne organizacije zaradi svojega statusa v okviru enote SISEOT ne morejo povsem vključiti v razmerja, ki jih ureja sporazum. Delovna skupina, ki je pripravila osnutek, mora do konca julija letošnjega leta pripraviti gradivo v taki obliki, ki bo sprejemljiva oziroma, ki bo primerna za poprejšnjo obravnavo.

Se vedno ni jasno, kakšni so razlogi za to, da ni sklenjen samoupravni sporazum o kompenzacijah v SOZD. Kljub zelo neposredni zahtevi generalnega direktorja SOZD, da prisotni razložijo svoja stališča oziroma stališča temeljnih in delovnih organizacij do tega problema, pravega odgovora na to vprašanje ni bilo. Nekaj razpravljalcev je poskušalo prevaliti krivdo na center za obveščanje, češ da so pristopne izjave poslane, le da Center nima prave evidence. Izkazalo se je, sicer res po seji poslovnega sveta, da je upravičen le občutek direktorja delovne organizacije M-Preskrba Krško. Za napako objavljen podatek se tudi na tem mestu opravičujem samoupravnim organom in direktorju te delovne organizacije, za

vse ostale pa veljajo podatki, ki so bili objavljeni na seji poslovnega sveta. V času, ko je pisano to poročilo, že lahko ugotovimo, da je poziv oziroma sklep poslovnega sveta, da se izjave o sklenitvi navedenega samoupravnega sporazuma pošljejo do konca junija, realiziran in da je samoupravni sporazum sprejet. O njem bo tekla beseda na 2. zasedanju delavskega sveta SOZD, 27. julija 1981.

Prav tako bo tekla beseda na zasedanju delavskega sveta o sredstvih, za katera so se temeljne in delovne organizacije odločile, da jih združijo za namene počitniške in rekreacijske dejavnosti. Raznolikost interesov, ki so ugotovljeni na podlagi ankete, kaže, da se bomo morali prej ali slej lotiti bolj organiziranega resnejšega in bolj smelega urejanja problemov počitniške in rekreacijske dejavnosti v SOZD.

V začetku avgusta naj bi začeli veljati ukrepi M-Interne banke, ki jih je ta predlagala za izboljšanje likvidnosti tako banke same kot njenih članic. Slab likvidnostni položaj in izredno zaostrena merila poslovnih bank pri izvajanju kreditne politike so okoliščine, ki nujno narekujejo ukrepanje tudi znotraj SOZD. Povečanje notranjega prometa (dosledna oskrba maloprodajnih organizacij po gostistih znotraj SOZD) bi delno ublažila likvidnostni položaj, je menila direktorica M-Interne banke.

Sprejeta je bila pobuda, da do konca septembra letošnjega leta vse članice SOZD posredujejo pobude za spremembe in dopolnitve samoupravnih splošnih aktov SOZD, za katere menijo, da ne ustrezajo bodisi samoupravnim razmerjem bodisi ne odražajo več stvarnega stanja v SOZD.

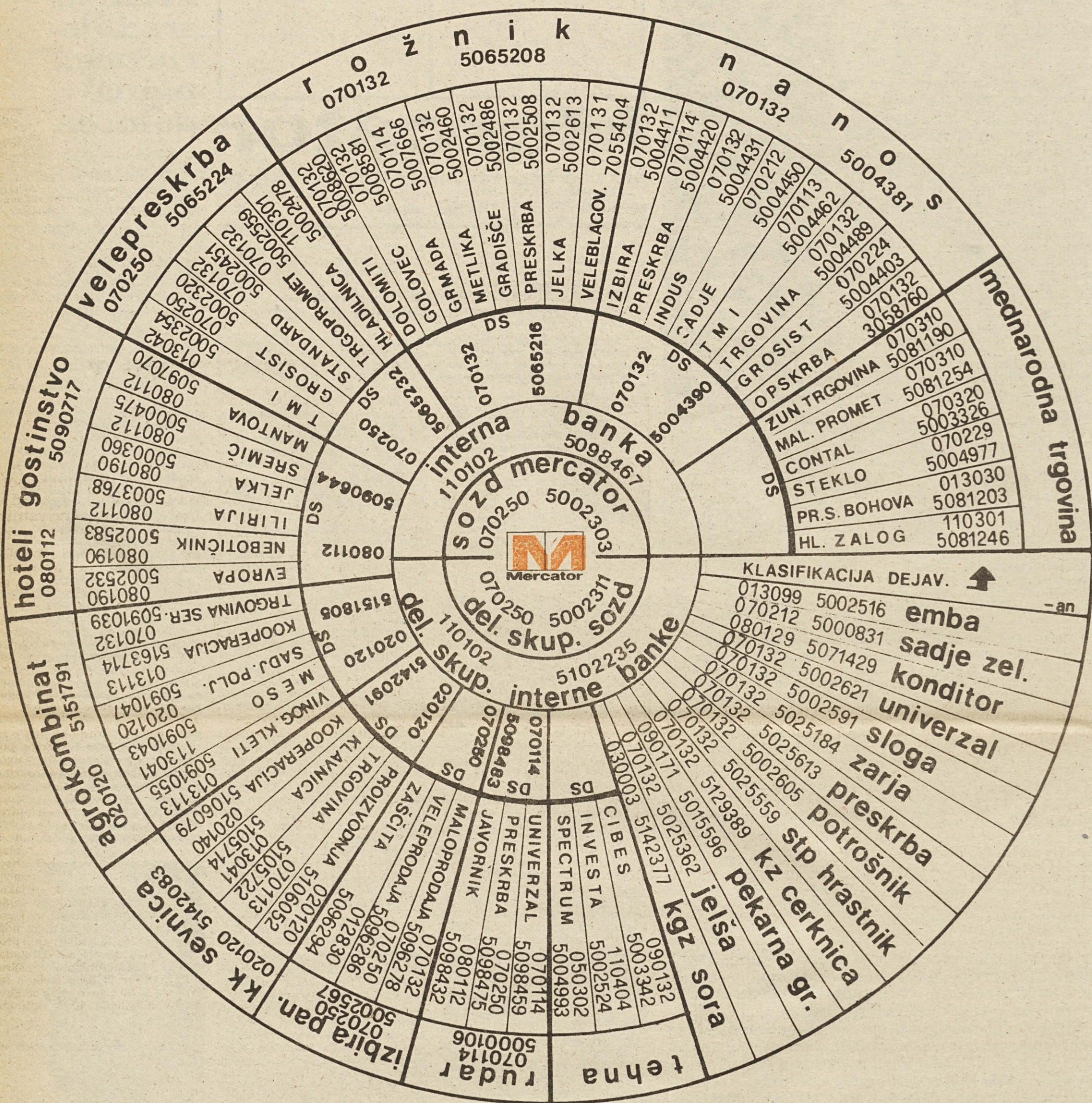
V tej številki

Na strani 2 objavljamo grafični priročni prikaz enotne klasifikacije dejavnosti, ki zajema vse šifre dejavnosti in matične številke za celoten sozd. 3. stran prinaša intervju z novim predsednikom delavskega sveta sozda. 4. stran je posvečena kmečkemu turizmu, na 5. strani pa si lahko preberete reportažo o letovanju v prikolicah. Osebnih dohodkov in osebna poraba so tokratna tema stalne ru-

brike Mali ekonomski leksikon na 6 strani. Strani 7, 8, 9 in 10 zavzema Mercator-Nanosov vestnik, stran 11 pa Novice iz severovzhodne Slovenije. Na 12. strani si lahko preberete, kaj so drugi časopisi pisali o Mercatorju v času od aprila do julija. Strani 13, 14 in 15 so namenjene drobnarijam iz vsakdanjega življenja ter ekonomsko propagandnim besedilom.

Mercatorjeva ruletka – enotna klasifikacija dejavnosti

legenda 070250 šifra dejavnosti 5002303 matična številka

Pripravljen in zrisal HVASTIJA

Zvezna skupščina SFRJ je na podlagi večletnih priprav sprejela v letu 1976 zakon o enotni klasifikaciji dejavnosti. S prilagajanjem novim družbenim potrebam združenega dela je klasifikacija danes analitično informativna osnova za spremljanje in spoznavanje vseh razvojnih procesov naše samoupravne družbe.

Pred tremi leti smo objavili prvo »Mercatorjevo ruletko« – kot pripomoček vsem našim delovnim organizacijam in tozdom, ki so tako imeli vedno pri roki podatek o tem, kam so uvrščeni po dejavnosti, ki jo opravljajo, in registracijo matične številke v enotnem registru Zavoda SR Slovenije za statistiko. Čas pa se kaj hitro odmika in s tem nastajajo spremembe (ukinitve tozdom in delovnih organizacij, na novo ustanovljene organizacije združenega dela, itd.), zato smo pripravili novo »ruletko«, z vsemi popravki in z današnjim stanjem.

Vsé spremembe (ustanovitve, ukinitve in podobno), ki zaradi reorganizacije enot še nastajajo, se opravijo po istem postopku kot

začetna prijava, vendar z obširno dokumentacijo oziroma sklepi organov samoupravljanja. Vse te spremembe pa morajo biti registrirane pri temeljnem sodišču in v enotnem registru na Zavodu SR Slovenije za statistiko.

Grafikon, ki je sestavljen na podlagi enotnega registra organizacij in skupnosti pri Zavodu SR Slovenije za statistiko, prikazuje vse šifre dejavnosti in matične številke za celoten SOZD, razen razvrstitve poslovnih in drugih enot (servisov, trgovin itd.) v sestavu organizacije oziroma skupnosti, ki imajo ločeno razvrstitev, vezano na matično številko organizacije oziroma skupnosti.

Za pravilno registracijo mora imeti vsaka organizacija združenega dela **obvestilo** Zavoda SR Slovenije za statistiko o razvrstitvi poslovnih in drugih enot v sestavi organizacije oziroma skupnosti v enotni register.

Kancijan Hvastija

Kdo je novi predsednik centralnega delavskega sveta?

Jože Rozman

»Nekomu je treba znati reči, da nima prav...«

Na prvem zasedanju novoizvoljenega delavskega sveta sozda Mercator, ki je bilo 15. junija v Ljubljani, je bil za predsednika izvoljen Bojan Zor iz enovite delovne organizacije M-Sadje zelenjava. Najmanj dve leti bo vodil centralni delavski svet s 40. delegati, dve leti bo opravljal odgovorno samoupravno funkcijo. Kako jo vidi, kako je pripravljen nanjo in kdo sploh je novi predsednik delavskega sveta?

Predstavite se prosim kar sami! »Rojen sem bil 10. 11. 1950 v Ljubljani in sem od takrat naprej ves čas Ljubljančan. Po končani gimnaziji sem se vpisal na ekonomsko fakulteto v Ljubljani in jo končal leta 1976. Takoj sem se zaposlil v Sadju zelenjavi, najprej kot analitik, potem sem delal v razvojno planskem oddelku in pred približno enim letom sem postal vodja tega oddelka. Vmes sem bil seveda še pri vojaki. Sem poročen, imam enega otroka.«

Zelo me zanima, in upam da tudi bralce, zakaj je koordinacijski odbor sindikata prav vas predlagal za predsednika in vas je potem delavski svet za to funkcijo tudi izvolil? »Pravzaprav niti sam natančno ne vem, zakaj so me predlagali. Ko sem zvedel za to, sem bil presenečen.«

Verjetno ste dosedaj opravljali kakšne pomembne družbeno-politične funkcije in so vas opazili, da ste sposobni?

Nasmejal se je temu nastavljenemu, malce provokativnemu vprašanju in videti je bilo, da sem ga spravil v zadrego. Zaradi skromnosti morda, potem pa je mirno, preudarno, tehtajto vsako besedo, kot pri vseh drugih odgovorih, in brez odvečnih besed, dejal: »Ne vem, nič takega nisem dosedaj delal. Sem sicer že štiri leta sekretar osnovne organizacije zveze komunistov v našem podjetju, član delegacije na ravni DO v Raziskovalni skupnosti Slovenije, to pa je tudi vse.«

Pa vendar bi želel zvedeti, kako si sami razlagate vašo izvolitev? »Ja, izbrati je bilo treba nekoga s primerno izobrazbo, ki pozna ključne probleme poslovanja svoje organizacije in s tem na splošno tudi drugih, ki bolj ali večkratno sodeluje z drugimi organizacijami v sozdu. Verjetno ni brez pomena tudi to, da je predsednik iz Ljubljane ali vsaj bližnje okolice, zaradi tehnike poslovanja.«

Treba je reči, da je ta misel na mestu, saj mora biti predsednik na vseh drugih pomembnih sejah, ki zadevajo sozda, kar je velika časovna obremenitev, še kup drugih izvedbenih stvari pa tudi zahteva njegovo prisotnost.

In kako se počutite sedaj kot predsednik, čeprav bi bilo to vprašanje morda bolj umestno čez nekaj časa ali na koncu vašega mandata, ko boste imeli za seboj že obilo izkušenj?

Tudi sedaj se je nasmejal in takoj odkrito odgovoril: »Počutim se nekako lesenega, brez izkušenj, manjka mi prakse. Na začetku pač pričakujem pomoč od delegatov in strokovnih sodelavcev.«

Na delavskem svetu sozda prihaja včasih tudi do nasprotujočih si mnenj in stališč. Vaša naloga je, da to uskladite, v primeru nekoristne debate potegnete črto ločnico, spravite dialog v konstruktivne okvire, odnose naredite strpne in plodne. Ali smatrate, da imate za to potrebne človeške lastnosti?

»Upam, da vse to imam, ali vsaj nekaj od tega. Seveda je nekomu treba znati reči, da nima prav, hkrati pa ga ne užaliti niti kot človeka niti kot delegata. Po drugi strani pa bi želel, da bi se delegati oglašali res takrat, kadar imajo povedati kaj pomembnega, kadar

kim nasmeškom, »sem po naturi popoln optimist, čeprav me včasih zgrabi črnogledost, v teh gospodarskih razmerah. Zakaj to sprašujete?«

Tako, zanima me, kakšen človek ste. Imate morda kakšen hobi? »Že deset let karate, še prej pa sem bil petnajst let aktiven tabornik.«

Zakaj karate; kateri pas imate? »Mojstrskega, prvi dan.«

To je že kar visoka stopnja, ki ne zahteva le fizičnih vrlin, ampak tudi duhovno koncentracijo. »Karate je prav to, spoj obojega. Kdor se je šel učiti karate zaradi pretepaštva, ta je kmalu odnehal. Vprašali ste me, zakaj karate? To je boj s samim seboj, kontrola se-

Bojan Zor. Foto: M. Marinček

be, svojih gibov, ne nazadnje zaradi dobrega fizičnega počutja.«

Prav nič borbeni ali agresivni niste videti... »Saj tudi nisem, na tak način že ne!«

Ste že kdaj uporabili svoje borbene veščine? »Ne, še niti enkrat. No, ali pa enkrat samkrat, ampak to le za demonstracijo, ko sem pred vojniki razbil nekaj opek in sem imel potem v vodu ves čas mir.«

dobro poznajo stvari, o katerih bodo govorili, kadar lahko kaj prispevajo k rešitvi problemov.«

Sami ste prišli do tega, kar sem vas hotel tudi vprašati: kakšen naj bo delegat? »Dobro mora poznati probleme svoje organizacije, hkrati pa ne sme biti gluh za težave in uspehe drugih organizacij v sozdu. Imeti mora prožno mišljenje, v primeru, da je njegova organizacija drugačnega mnenja, kot je recimo sklenil delavski svet, pa mora znati tudi prepričati svojo bazo.«

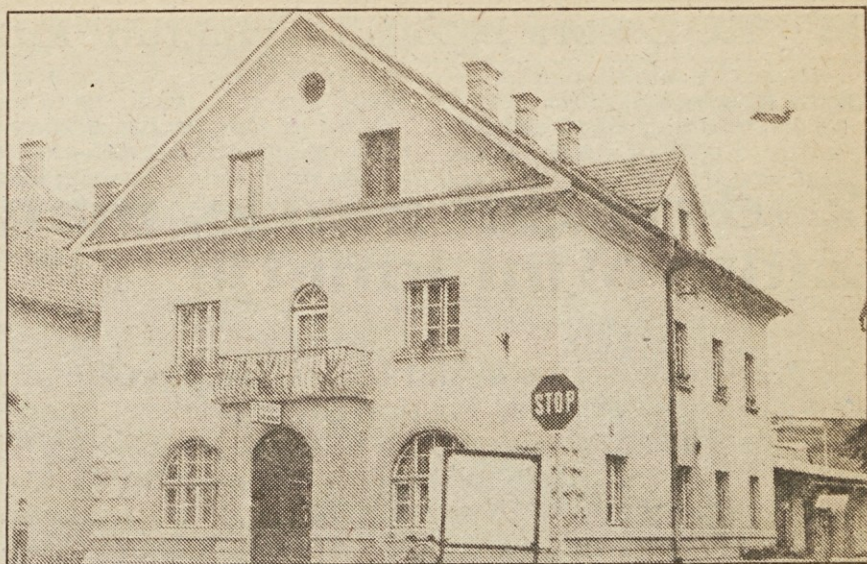
To je kdaj pa kdaj težko, saj pride včasih do odločitev, ki apriori ne morejo biti za vse dobre ali najboljše. »Seveda, v takih primerih pride do kompromisov, saj je treba voditi enotno politiko sozda in zato podrediti poseben interes skupnemu. Tu je treba imeti pred očmi dolgoročne interese celotnega sozda.«

Vi imate v delavskem svetu dve funkciji. Ste delegat svoje delovne organizacije in hkrati predsednik. Vzemimo primer, da pride do nesoglasja med vami, ki zastopate svoje bazo, in ostalimi delegati. Kaj bi storili v takem primeru? »Mislim, da se da vedno ugotoviti, kaj je pravilno in dobro, in to dokazati drugim ali nekemu posamezniku. Če bom trdno prepričan, da imam jaz prav, bom skušal o tem prepričati tudi ostale.« je imel takoj pri roki odgovor in potem nadaljeval: »Vendar naj bi na samem delavskem svetu ne prihajalo do takih situacij, saj so za to pred sejo usklajevalni postopki, da pridejo na zasedanje že razčiščene zadeve.«

Ste po naravi optimist? »Kadar imam pred sabo trden in jasen cilj, se sam pri sebi lahko zelo optimistično prepričam. No, če povem odkrito,« se je dopolnil s kar širo-

Na pobudo izvršnega sveta Skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik so se 6. julija predstavniki občine sestali z vodilnimi delavci in predstavniki družbenopolitičnih organizacij tozdov Dolomiti in Grosist ter delovne skupnosti sozda. V pogovoru, ki ga je vodil Joško Vučemilo, predsednik izvršnega sveta SOB Ljubljana Vič-Rudnik in v katerem sta s strani viške občinske skupščine sodelovala Janko Japelj, predsednik občinskega komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo, ter Franci Zalar, izvršni sekretar komiteja občinske konference ZKS, so prisotni preresetali oceno gospodarjenja v prvih petih mesecih letošnjega leta ter ugotavljali, kakšno je izvajanje ciljev resolucije za leto 1981. Po zgoščeni informaciji o trenutnem gospodarskem položaju so očrtili naraščajoče obveznosti do sisov, kritično spregovorili o nekaterih podpisnikih samoupravnih sporazumov o trajnem sodelovanju med proizvajalci in trgovinskimi organizacijami sozda, izrazili zaskrbljenost nad likvidnostnimi problemi, podvomili v smotrnost administrativne intervencije glede investicij v gospodarstvu, ocenili izvozne dosežke, dotaknili pa so se še neskladja med dohodkom in potrošnjo, preskrbljenosti trga, kompenzacij ter zmanjševanja splošne in skupne porabe. Beseda je tekla tudi o predvidevanjih, kakšni bodo rezultati gospodarjenja do konca leta. Besedilo in foto Matjaž Marinček

Do leta 1979 je gostišče Grmada upravljal tozd Hmeljnik (Pivovarna Union). Z ukinitvijo tozda Hmeljnik je gostišče prevzel tozd Gradišče in ga letos spomladi preuredil, zunanost pa bodo polepsali drugo leto.

Gosta se ne da zadržati brez hotelskih postelj

Jože Rozman

Kaj nameravajo v tozdu Gradišče Trebnje?

V vsej trebanjski občini je turistom, poslovnim potnikom in drugim gostom na voljo komaj 50 ležišč v Putnikovem motelu ob avtocesti in v nekaj privatnih turističnih sobah. To pa je premalo za vse tiste, ki bi tu radi prenočili, saj motel večinoma zasedejo šoferji tovornjakov, pa še povratniki zdomci iz zahodnih dežel. Pravih turističnih sob tako skorajda ni ali jih je premalo.

Za prvo izboljšanje gostinstvo-turistične ponudbe so zato poskrbeli v Rožnikovem tozdu Gradišče iz Trebnjega, ki se poleg malo-prodajne trgovine ukvarja tudi z gostinstvom. Prenovili so dotrajano in nefunkcionalno gostišče Grmada sredi trga, ne sicer še v celoti, saj jim je za ureditev vrta in pročelja zmanjkalo denarja, kar bodo storili drugo leto. Letos spomladi pa so za 300 starih milijonov povečali gostinski prostor, dozidali in uredili zunanja skladišča, zamenjali so instalacije, tlake in notranjo opremo. Tako lahko sedaj postrežejo 80 gostov v restavraciji, posebej pa še v ločeni točilnici. Majhna posebnost preurejenega gostišča je lastna klavnica, v kateri pripravljajo domače mesnate in suhomesnate specialitete, goste postrežejo tudi z ribami, domačimi odprtimi dolejskimi vini, za posladek pa pripravljajo sami tudi kremrezine. Lokal je sedaj tak, da lahko sprejme prav vsakega gosta ali večje skupine, o čemer se že pogovarjajo z M-Turistom. Če pa bi kdo želel imeti piknik v naravi,

se na stari pristavi nekdanjega Lanšpreškega gradu nedaleč od Trebnjega ponuja prav prijeten prostor za to. Gostinci iz Trebnjega so se namreč z KPD Dob dogovorili za souporabo prostorov.

Vendar pa v tozdu Gradišče za ureditev gostinstvo-turistične ponudbe razmišljajo še bolj dolgoročno. Kot nosilci razvoja trgovine in gostinstva v občini bi radi bolje in enotneje vodili gostinstvo v občini, to je, spravili ga pod eno streho. Za to imajo pripravljena dva načrta. Če bi uspela združitev s Putnikovim motelom, bi poleg motela zgradili hotel s 100 ležišči in 200 do 300 sedeži v restavracijskih prostorih. Zemljišče je tako-rekoč že pripravljeno, komunalna infrastruktura je tudi pri roki, vse bi šlo zaradi tega lažje. Druga možnost pa je odkup nadstropnih prostorov nad gostiščem Grmada, kjer bi s preureditvijo lahko naredili kakšnih 25 prepotrebni ležišč, saj se bo z novo cesto od Sevnice sem Trebnje odprlo tudi v to smer.

Štirje v gostišču skrbijo, da so gostje zadovoljni. Vse foto: Jože Rozman.

Pera Srečkovič

Naša dika - statistika

Nije ni čudo što su statističari upisali malo konja. Pa celog života se tegli samo za - automobil.

Neki su kao obradivu površinu prijavljali svoja polja, gde se mlati prazna slama.

U nekim slučajevima nije bilo lako utvrditi stalno mesto boravka. Naročito kod onih koji su na takvo pitanje pokazali - svoj putni nalog.

M – KGZ Sora iz Žiri razvija tudi kmečki turizem

Jože Rozman

Zadovoljni gostje, manj zadovoljni kmetje

Gospodar je šel po kosilu obračat seno pred hišo, gospodinja pa je hitela pospravljat in pomivat, medtem ko so gostje posedeli pred hišo v senci. Bilo je 16. julija pri Erznožnikovih na Žirovskem vrhu 45, na nadmorski višini 730 metrov, tam, kjer se pot, ki se iz Žiri strmo vzpenja skozi gozd, takorekoč konča; kjer bi lahko z malo domišljije rekli, da je konec sveta, saj naprej ni več mogoče, kot le peš po gozdu in po sem ter tja razmetanih košenicah.

Za kosilo je bila zelenjavna juha in sirovi štruktli z rozinami, pa še pravkar zmetimi orehi povrh, ki jih je gospodinja trla, ko smo se pogovarjali v kuhinji. »Tri leta se že ukvarjamo s kmečkim turizmom,« je potem povedal gospodar, ko sta se tik pred kosilom s sinom vrnila s travnika. »Deset hektarov imamo vsega skupaj, od tega sedem hektarov gozda,« je nadaljeval, »in štiri krave redimo. Nikoli ni bilo toliko, da bi živeli samo od kmetije, živeli smo bolj od službe. No, potem smo se pa odločili za tole. Hiša je bila primerna, malo smo jo polepšali in preuredili, napeljali centralno in toplo vodo. Veliko smo delali sami, kreditov nismo nič najeli in tako smo uredili štiri sobe z desetimi posteljami,« je počasi in preudarno govoril gospodar, medtem ko je žena že stregla v sosedni jedilnici.

Če bi bilo vseskozi polno ...

»Oja, potem bi že bil dohodek, če pa jih je le nekaj, potem se pa skoraj ne splača, saj je tole velik »štrapač«. 300 dinarjev je oskrba, ampak letos imamo od Alpetoura kaj slabo pomoč. Se sedaj ne vemo, kdaj bomo dobili nove goste in koliko jih bo,« sta se pritoževala obadva in dodala, da bi bilo bolje, če bi imela kar vse v svojih rokah. Vendar, dogovor je dogovor in treba se ga je držati.

Kakšen pa je vaš delovni dan, sem se obrnil na gospodinjjo. Od pol šestih zjutraj pa tja do desete ure zvečer traja in le včasih se vmes najde kakšen trenutek za

leta dolge,« je dodal gospodar, »ampak o tem še nismo razmišljali, da bi imeli goste tudi pozimi. Največ jih imamo julija in avgusta, čeprav bi lahko začeli že junija ali celo maja.«

Kmalu bo še nekaj takih kmetij

Pred nekaj leti smo na področju naše zadruge izbrali 15 do 20 kmetij, ki bi prišle v poštev za kmečki turizem, so povedali v M-KGZ Sora. Akcijo smo začeli skupaj z KZ Škofja Loka in obe zadrugi sta imeli skupnega pospeševalca za kmečki turizem. Poleg rednih izobraževalnih tečajev za kmečke gospodarje in žene smo organizirali še posebne tečaje prav za kmečki turizem. Tu so se kmetje seznanjali z pripravo navadne kmečke hrane, s postrežbo, sprejemom gostov, higieno, imeli smo predavanja o uporabi sadja in zelenjave, o sodobni prehrani itd. Predavanja

Iz študije »Osnovne značilnosti razvoja zasebnega kmetijstva v M-KGZ Sora Žiri«

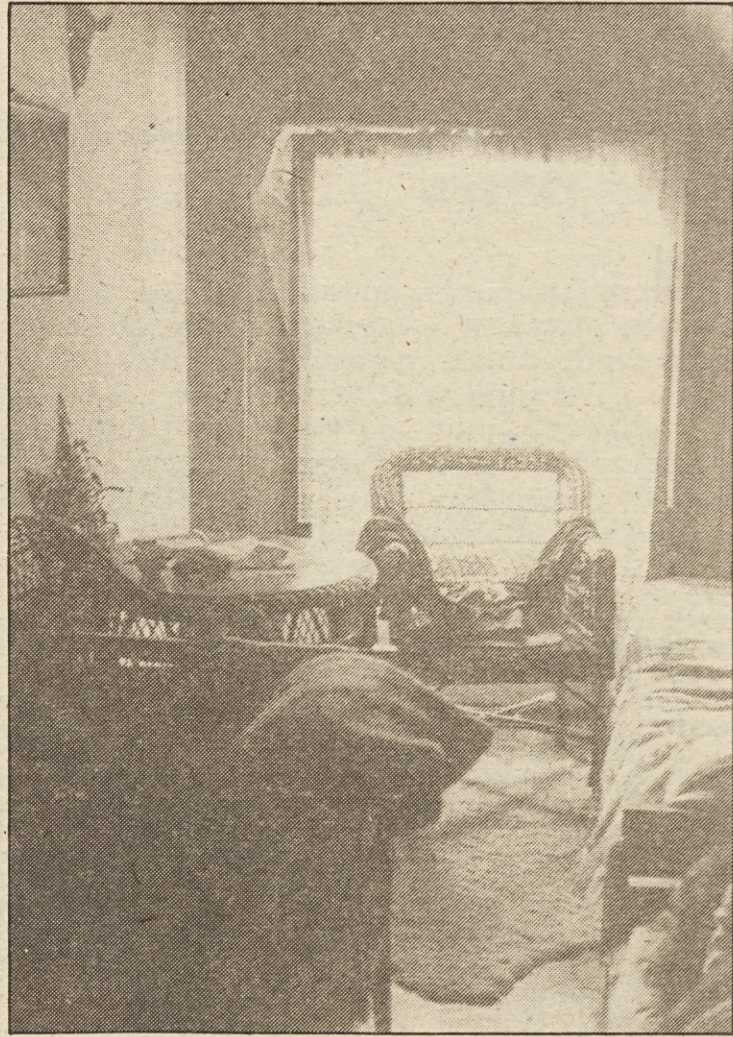
Z usmeritvijo kmetije in z racionalno razdeljenim delom se pokažejo na kmetiji možnosti po dodatni zaposlitvi. Ena od oblik takega zaposlovanja je tudi kmečki turizem. Na področju naše zadruge imamo urejeni dve kmetiji, dve pa sta še v urejanju. Ob relativno dobro zastavljeni akciji širše družbenopolitične skupnosti pred leti, pa sedaj ugotovljamo, da so stvari zašle v slepo ulico. Potrebno bi bilo več pomoči, da bi turistična dejavnost na kmetijah bolj zaživela. Urediti je potrebno kreditno politiko, saj je ugotovljeno, da je cena takega ležišča neprimerno nižja kot tista v družbenem sektorju (15-krat). Urediti bi bilo potrebno socialno zavarovanje ljudi, ki se s tem ukvarjajo, infrastrukturo, turistično signalizacijo ter izboljšati delo turističnih agencij, saj imajo kmetije nemalokrat občutek, da dobijo goste šele, ko so napolnjena ležišča v družbenem sektorju.

Pri kmečkem turizmu gre za širok družbeni pomen, zato mora biti razvoj te dejavnosti, predvsem v hribovitem svetu, deležen večje pozornosti. Če na kratko ocenimo pomen te dejavnosti, moramo omeniti naslednje:

- ohranjanje kulturne krajine;
- preprečevanje opuščanja kmetijskih površin;
- ohranjanje poseljenosti v hribovitem svetu in ljudske arhitekture;
- pomen za SLO;
- ustvarjanje večjega dohodka na kmetijah, povečanje produktivnosti in ekonomičnosti;
- približevanje kmečkega dela nekmečkemu prebivalstvu;
- izboljšanje turistične ponudbe.

Obe panogi, kmetijstvo in kmečki turizem, se morata med seboj dopolnjevati, saj je predpogoj za uspešno opravljanje te dejavnosti urejena kmetija. Čim slabši so pogoji za kmetijstvo, tem večja je potreba po uvajanju dodatnih dejavnosti na kmetiji.

Miran Naglič, dipl. ing. agr.

Ena od sob pri Erznožnikovih; pravijo ji kmečka.

ne računajo, velikokrat dajo svoj les in tako naprej. Pravijo pa, da je treba imeti vsaj deset ležišč, sicer se ne splača.

Sodelovanje z M-Turistom

Predpogoj za kmečki turizem je urejena kmetija. Kaj je urejena kmetija v hribovitem svetu, pa je že drugo vprašanje. Velike kmetije se v hribih skoraj praviloma ne da nikdar popolnoma mehanizirati, s tem pa je že manj časa za dopolnilne dejavnosti. Pri manjši kmetiji pa nastopijo druge težave, če je seveda pri obeh dovolj primerne delovne sile. Manjša kmetija praktično vse tržne viške porabi za svoje goste in zato ne dobi regresov za gnojila, krmila, gorivo, premij za privezovanje telet. Odgovorni pri M-KGZ Sora so to vprašanje že dali na dnevni red pri

zemljiški skupnosti. Drugo vprašanje je infrastruktura, posebej na odročnih in višje ležečih kmetijah, ki pa so posebej zanimive za kmečki turizem. So vasi, ki so še brez vode, zatika se pri denarju za vzdrževanje cest, ljudje morajo zbirati denar za vodovod, daljnovid, pluzenje ceste. In nenazadnje, dosedanji način, ko goste posreduje turistična agencija Alpetoura, se ni najbolje obnesel. Zdi se, da so najprej napolnili svoje zmogljivosti, šele potem so prišle na vrsto turistične postelje žirovske kmetije. Zato so se v M-KGZ Sora začeli dogovarjati z M-Turistom, da bi ta preskrbel goste. Končni dogovor pa bodo sklenili takrat, ko bodo tudi te kmetije, ki se sedaj preurejajo, lahko sprejele prve goste, ko bo na Žirovskem letovalo kakšnih 50 gostov.

Doslej se je 174 slovenskih kmetov odločilo, da se bo poleg kmetijstva ukvarjalo še s kmečkim turizmom. 19 takih kmetij je na Koroskem, 29 v Zgornjesavinjski dolini, 54 na Gorenjskem, 6 na Primorskem, 13 v osrednji Sloveniji, 37 na Štajerskem, 2 v Pomurju in 16 v Škofjeloškem hribovju. Mimogrede, Zadruga zveza Slovenije je junija izdala vodič po teh kmetijah.

Kot nam je znano, se s kmečkim turizmom od vseh štirih kmetijskih organizacij iz sozda Mercator ukvarjajo le v M-KGZ Sora iz Žiri, bolje rečeno, to delajo njihovi kmetje-kooperanti. V zaključkih z delovnega razgovora o sprejetih ukrepih za hitrejši razvoj kmetijstva v cerkniški občini pa med drugim stoji tudi sklep, da mora M-KZ Cerknica do 30. 9. 1981 izdelati operativni program razvoja kmečkega turizma, določiti nosilce in zagotoviti sredstva v skupnem znesku 15 milijonov dinarjev do leta 1985.

počitek, pa še človek ne ve, ali je vse to delo v resnici poplačano. Treba je skrbeti za goste, kuhati, pospravljati, pa še živina in prašiči, pa vrt in še kup drugih reči; recimo, pripravljane domačega sira, peka kruha, vlaganje in zmrzovanje sadja in zelenjave. No, trije otroci poskrbijo že sami zase. »Več časa bi bilo za vse to pozimi, saj so zime pri nas včasih tudi pol

Marta Kavčič se vsede tudi za traktor, če je potrebno. Pri 29. pitancih in 30. hektarih pa to niti ni tako redko.

»Prihodnje leto pridemo za tri tedne«

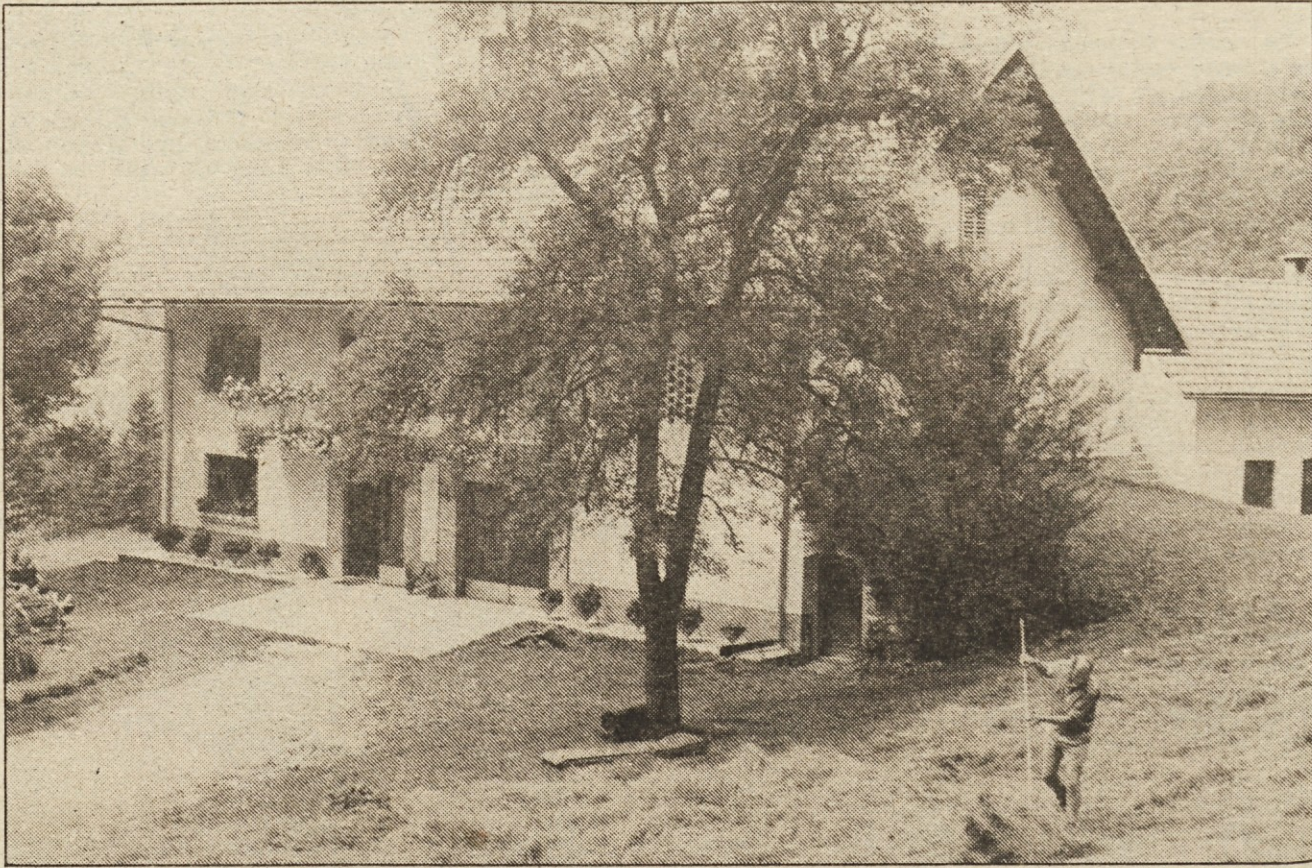
Zajtrk dobijo gostje ob osmih. Ta dan so imeli domači med, maslo, jajca, mleko, kavo, včasih domač narezek. Kosilo je ob enih, ob sedmih je bila večerja z govejimi vampi. Če je kdo lačen tudi popoldne, lahko dobi še kislino mleko. Domač sir smo že omenili, med iz bližnjega čebelnjaka tudi, povejmo še za suho sadje, doma narejene sokove in sadjevec. »Še nikjer doslej nismo imeli tako dobre hrane,« je pohvalila Erznožnikovo kuhinjo družina Marka iz Ljubljane, ko sem jih zmotil po kosilu. Z vsem so bili zadovoljni, čez dan hodijo na sprehode, zvečer pokramljajo z domačimi, vržejo karte, sicer pa jih svež zrak kar hitro spravi v postelje.

»Človek, ki išče mir ...«

Zapisujem si iz knjige vtisov in pritožb, ki jo je prinesel pokazat gospodar. Ni pritožb, berem pa tole!

»Človek, ki išče mir, samoto, jo tu prav gotovo najde. Všeč so mi ljudje, ki se znajo prijetno, pristržno pogovoriti. Všeč mi je bilo nabirati borovnice, všeč mi je bil vonj gozda, živine in domačnosti. Še bomo prišli.«

In naprej tole!
»Posebno lijepo bilo je djeci, koja se mogla po čitav dan slobodno igrati na travi, valjati po sjeni, jahati magarca te penjati po kozolcu.«

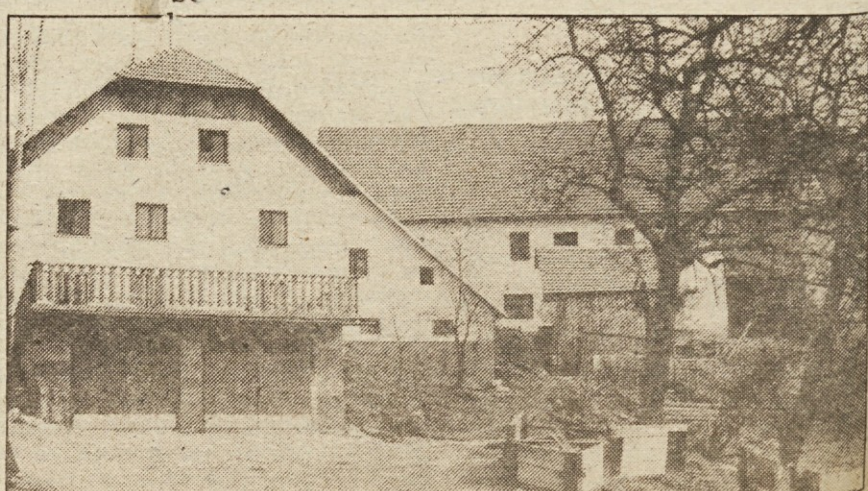

Erznožnikova kmetija na Žirovskem vrhu. Od tu naprej greste lahko samo še peš, sicer bi bilo pa greh, če bi se tu kdo vozil, razen v dolino.

so bila dobro obiskana, zanimanje je bilo tako kot vedno precejšnje. Takrat smo v našem načrtu predvideli nekako 100 ležišč na kmetijah, vendar se je marsikje zataknilo.

Kredit tudi za stanovanjsko gradnjo

Kmetje M-KGZ Sora so razen teh iz KZ Škofja Loka verjetno edini v Sloveniji, ki dobijo posojila tudi za stanovanjsko gradnjo, se pravi za preureditev kmetije za kmečki turizem. Vendar pa to očitno ni dovolj, čeprav stane ležišče na turistično urejeni kmetiji do 15-krat manj, kot je potrebno denarja za eno posteljo v hotelu. Razlika nastane zato, ker gre v prvem primeru največkrat le za preureditev, dopolnitev ali olepšanje hiše, kmetje svojega dela tako

Domačija Janeza in Marte Kavčič na Breznici. Zaradi številne družine se ni dovolj časa za popoln kmečki turizem, čeprav je bila hiša preurejena tudi s tem namenom. Zaenkrat sprejemajo goste le ob koncu tedna. Vse foto: Jože Rozman

Letovanje v stanovanjskih prikolicah

Matjaž Marinček

Cenen in kakovosten oddih

V obdobju vsesplošnega preudarnega gospodarjenja ni skrb za letni oddih delavcev niti najmanj zamenjana, so pa vse bolj redke tiste organizacije združenega dela, ki se lahko odločijo za graditev ali nakup počitniškega doma ob obali. Velika večina nas pod pojmom letni oddih še vedno razume letovanje ob morju, čeprav so argumenti celinskega, kmečkega in planinskega turizma oziroma letovanja, v primerjavi s popopranim Jadranom, vsako leto močnejši.

Ni čudnega torej ni, da se »sindikalo« letovanje vse bolj seli v stanovanjske prikolicice, ki jih mnogi imenujejo tudi kemp ali počitniške prikolicice. Te imajo, v primerjavi s počitniškimi domovi, nekaj prednosti in nekaj pomanjkljivosti. Poglavitna prednost prikolicice je v njeni premakljivosti, bivanje v njej pa godi predvsem tistim, ki ne nameravajo še celo na dopustu gledati istih obrazov kot so jih celo leto v službi (če imajo sploh možnost izbire!). Težko bi temu rekli nedružabnost – človek si včasih pač zaželi zamenjati okolje. Pomanjkljivost prikolicice je predvsem v manjšem udobju v primerjavi z večino sob v domovih. Organizacije združenega dela oziroma njihove službe za družbeni standard ali osnovne organizacije Zveze sindikatov se za prikolicice odločajo predvsem zato, ker v letu ali dveh še nekako skrpajo sredstva za nakup prikolicice, nikakor pa ne bi zmogli investicije, kakršna je še tako skromen počitniški dom.

Se več delavcev in njihovih družinskih članov bi vsako leto dopustovalo v prikolicah in še bolj polni bi jih bili naši kempji, če ne bi novomeški IMV, vodilni evropski proizvajalec stanovanjskih prikolic, veliko večino teh prodal na tuja tržišča. Lani jih je, na primer, od 26.275 proizvedenih domačim kupcem prodal le okrog 3.500, kar

žišču so na voljo le izvozni presežki, pri nakupu teh pa ima prednost družbeni sektor. Od leta 1974 (izdelovati jih je začel že leta 1967) pa do konca leta 1980 je IMV izdelal okrog 155.000 prikolic, od katerih jih je približno 135.000 prodal na zahodno konvertibilno tržišče. Izvaža jih predvsem v 12 držav, v katerih ima 9 svojih prodajnih firm in tovarno v Belgiji. Od leta 1972 je IMV s svojimi prikolicami vodilni med evropskimi proizvajalci, o tem, kako cenjene so Adria prikolicice med izbirnimi tujimi kupci, pa najbolj zgovorno pričajo številne tuje, predvsem skandinavske registrske oznake na njihovih zadkih. Letos nameravajo novomeščani narediti okrog 35.000 prikolic in jih od tega kakšnih 5.000 nameniti domačemu trgu.

Kdo so uporabniki prikolic? Običajno so to tisti, katerih osebni dohodki ne dosegajo višin, s katerimi bi si lahko privoščili dopust v hotelu, zato pa v tej obliki letovanja kljub vsemu najdejo cenen in obenem kakovosten letni oddih, ali pa redki tisti, ki so se hotelov in njih enoličnosti že naveličali. Obiščimo prve, ki jih v poletnih mesecih srečamo na vsakem pednju naše obale.

Organizacije združenega dela v sklopu sozda Mercator premorejo okrog 130 prikolic, postavljenih v kempih slovenske, istrske in dal-

jo« oziroma od 3.000 do 12.000 gostov. Če prikolica še povrh vsega ne nosi oznak organizacije (so tudi takšne!), je ubogi dopustnik v iskanju svojega malega morskega raja obsojen na vsaj poldnevno potenje in uporabljanje sherlock-holmovskih prijemov.

Kemp **Stella Maris**, na tričetrt poti od Savudrije proti Umagu, sodi med večje. Borovci gostijo pod svojimi krošnjami tudi nekaj prikolic Mercatorjevih organizacij: po eno tozdo Spectrum in Hotel Mantova ter MIP Ptuj, po dve tozda Steklo, M-KK Sevnice in M-Sadja zelenjave ter tri ljubljanskega tozda TMI.

V prikolicici ptujske delovne organizacije **MIP**, namenjeni trem osebam, sem obiskal družino Peskovih – zakonca z otrokoma. **Anica Pesek** že sedem let združuje delo pri Mercatorju. Je prodajalka v ptujski samopostrežbi tozda Maloprodaja. V prikolicici so letovali prvič, vendar jim ni bilo preveč všeč. Največ pikrih so vedeli povedati na račun neurejenega predprostora (prstena tla so le deloma in za silo pokrita, povrh vsega pa še visijo, kar potem seveda velja tudi za mizico in stolčke; pokvarjena je tudi zadruga na predšotoru, ali, kot ga nekateri imenujejo, baldahinu). Smolo so imeli s ključavnico na vratih prikolicice: ob prihodu jim je vstop preprečevala ključavnica s številkami, kakršno običajno uporabljamo za zaklepanje koles, številčne kombinacije pa niso poznali, zato so jo morali preščiipniti in kasneje kupiti novo. Tudi pokvarjeni hladilnik jih ob prihodu ni najbolj razveselil, vendar so pregorelo varovalko kmalu uspeli obnoviti. Pred njimi ni v tej sezoni v prikolicici letoval nihče. Mar res ni nikogar, ki bi, preden pridejo delavci na letovanje, prikolicico pregledal in pomanjkljivosti odpravil?

Za pravo nasprotje prejšnji se je v istem kempu izkazala prikolicica **M-Sadja zelenjave**, ki se preko potke spogleduje s sestrico tozda Hotel Mantova. Morda je delovala bolj udobno in razkošno zato, ker sta v prikolicici, namenjeni petim, letovali le dve mladenki: **Ksenija Jelševar**, prodajalka v poslovalnici M-Sadja zelenjave na Tržaški 84 v Ljubljani, in **Jožica Arh**, prodajalka v slaščičarni M-Konditorja v ljubljanskem Gradišču. V predprostoru se je bleščal ličen plastičen pod, v notranjosti pa je najbolj presenetil televizijski sprejemnik. Dekletoma je ob prihodu povzročala preglavice le prazna plinska bomba in ker nežnejši spol običajno ni ravno pretirano tehnično nadarjen, sta potrebovali pomoč v teh rečeh nadarjenjšega spola iz bližnje okolice. Njuni rosnosti mladosti in nevednosti so takoj priskočili na pomoč sosede, ki so jima pripeljali polno plinsko bombo in jo tudi priključili. Sicer pa sta bili, dan pred odhodom, navdušeni nad desetdnevnim letovanjem v prikolicici.

Prikolicico trebanjskega tozda **Gradišče** sem v kempu **Puntica** pri Vrsarju komajda našel. Pravzaprav je sploh nisem, temveč so njeni stanovalci odkrili mene. Prikolicica ne premore nikakršne oznake tozda, delovne organizacije ali sozda, sam pa sem imel obleče-

no majico z napisom Mercator in tako me je prijazen soprog **Jožica Mulh** pobaral, čigav da sem in koga iščem. Našli smo se v obojestransko zadovoljstvo in ob primerno ohlajeni travarici je stekel tudi pogovor. Jožica je pri Mercatorju že šest let, dela pa v prodajalni v Velikem Gabru. Z možem in hčerko so prvič letovali v okviru

dnevno letovanje je odštela 810 dinarjev.

V kempu **Stupice** v Premanturi pri Puli sem v prvi od obeh prikolic **tozda Ilirija** spoznal **Pavla Radovanovića**, natararja iz vižmarške gostilne Jelen, ki je pripotoval uro poprej in zato še tudi vtisov o letovanju v prikolicici ni mogel strniti, saj se je za to vrsto preživlja-

Družina Peskovih z bivanjem v prikolicici delovne organizacije MIP Ptuj ni bila najbolj zadovoljna. Vse foto Matjaž Marinček

tozda. Kemp jim je bil všeč, še posebej pa lokacija prikolicice, ki stoji le dobra dva metra od obale in tik ob peskovniku, v katerem se je mala nadebudnica po mili volji in varno igrala. Motilo jih je le to, da je bilo treba razmeroma daleč s karnistri po vodo – kakšnih 200 metrov. Za desetdnevni turnus so plačali 1.500 dinarjev.

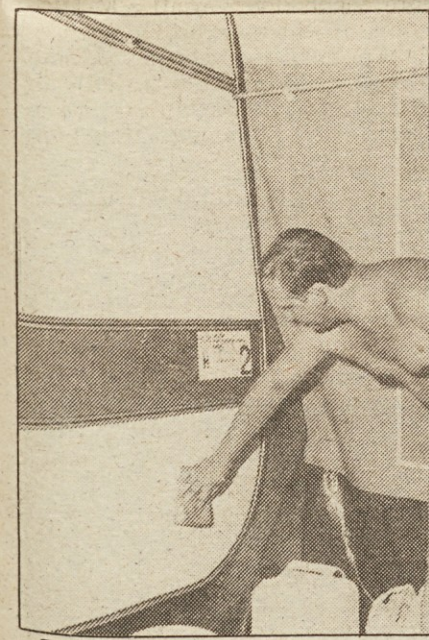
Vrsar je ves preprečen s takšnimi in drugačnimi kempji. Med večje sodi tudi **Funtana**, v katerega so svoje prikolicice postavili tudi tozdi Dolomiti, Grmada in Contal ter M-Konditor.

Milena Poglajen je s sestro in dvema otrokoma ravno pričela svoj dopust v prikolicici tozda Dolomiti. Je prodajalka v klasični poslovalnici Hrib na Vrhniki. V prikolicici je letovala že tretjič, prednost pred hotelom pa vidi v večji svobodi – lahko si ves dan v kopalnih in se ni treba trikrat na dan preoblačiti, kuhaš si takrat, kadar želiš, otroci so veliko bolj sproščeni in uživajo, življenje ni togo. Na upravi tozda je dobila ključ prikolicice, prijavnico za recepcijo kempa in skico z označeno lego prikolicice, a se je kljub skici nekaj časa vrtela okrog prikolicice, ne da bi jo opazila, kar samo dokazuje, da oznak organizacije na prikolicici nikoli ni preveč. Za devet-

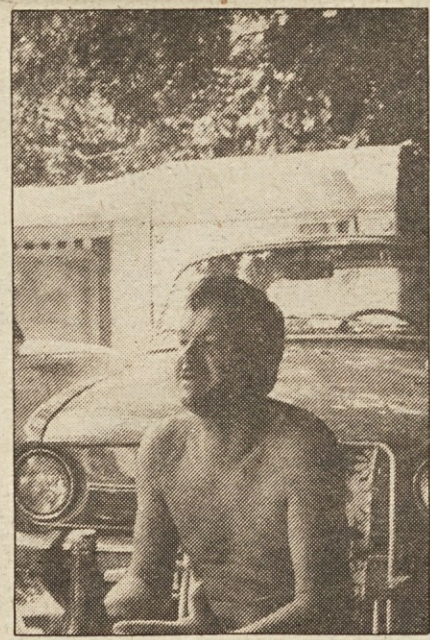
nja dopusta odločil prvič. Ogleдал si je le notranjost prikolicice in takoj ugotovil, da hladilnik slabo hladi (kar gostinec še posebej hitro opazi), prebral pa je tudi zapiske o težavah predhodnikov z električnim priključkom. Vseeno je optimistično gledal na 10 dni dopusta, ki jih je zdaj že preživel s svojim otrokom, bratom in svakinjo.

Kemp v Medveji sodi med tiste, v katerih se lahko naučijo miru. To je potrdil tudi **Drago Piršič**, poslovodja prodajalne Hrana v Kočevju, ki je v eni od treh prikolic kočevskega tozda **Trgopromet** v tem kempu, letoval z ženo in otrokoma. Že tretjič preživljajo sonca in morja polne dni v prikolicici, ki jo uporabljajo predvsem za spanje. Prva leta so si sicer kuhali sami, sedaj pa so ugotovili, da tako ne prihranijo veliko. Za sedemdnevni turnus (ta je bil prejšnja leta daljši) so odšteli 1.400 dinarjev.

Večina tistih, ki sem jih obiskal, je z letovanjem v prikolicah zadovoljna in bo na ta način še preživljala svoj dopust. Ohrabrujoč je tudi podatek, ki velja vsaj za celo obalo Istre, da so prodajalne, za razliko od lani, odlično založene. Nasvidenje torej prihodnje poletje, v prikolicah...

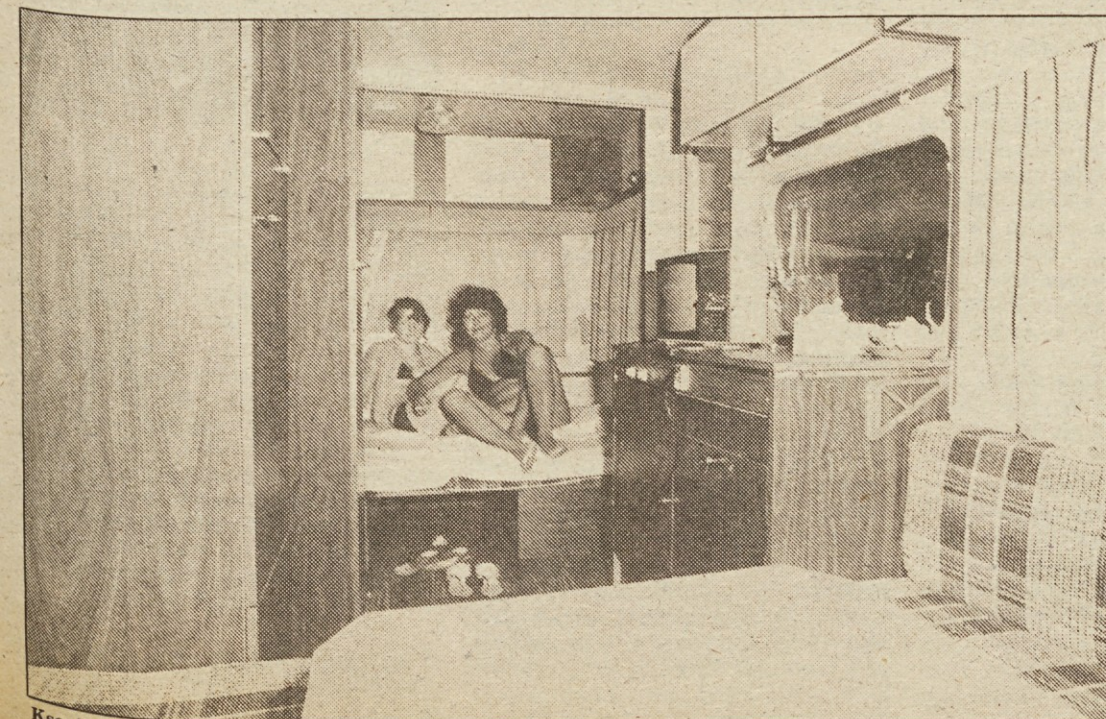
Pavle Radovanović v predprostoru prikolicice tozda Ilirija – nalepka je le znotraj, zunaj pa je oznaka, vse tako kaže, odpadla.

Drago Piršič: »Kemp v Medveji je predvsem za tiste, ki si želijo miru. Mladim bi bilo verjetno dolgčas.«

je daleč pod realnimi potrebami tržišča. Nimam namena kritizirati njihovo zunanjetrgovinsko usmeritev – vedeti je namreč treba, da je bila proizvodnja prikolic v IMV Novo mesto začeta kot dejavnost za zunanji trg in da je še danes tako opredeljena. Na domačem tr-

matinske obale. Prav nič ne zavidam tistim delavcem, ki se na takšno letovanje podajo prvič in še brez natančne skice o lokaciji prikolicice njihove organizacije. Kempji namreč večinoma sprejmejo od 800 do 3.000 prikolic in sotorov (slednji vse bolj »izumira-

Ksenija Jelševar in Jožica Arh sta bili navdušeni nad dopustovanjem v prikolicici M-Sadja zelenjave.

Milena Poglajen s sestro pred predšotorom prikolicice tozda Dolomiti v kempu Funtana pri Vrsarju.

Pridobitev ob 30-letnici M-STP Hrastnik

Jože Rozman

Novi in stari del blagovnice pod eno streho

Ko so meseca marca letos v Hrastniku odprli novi del blagovnice, so obljubili, da bodo starega poleg obnovili v najkrajšem možnem času in tako oba dela združili v veliko in moderno blagovnico. Obljubo so držali, saj je bila otvoritev prenovljene blagovnice 2. julija, Hrastničani in delovni kolektiv pa so tako dobili tisto, kar so si že dolgo časa želeli.

Okoli 3000 kvadratnih metrov meri sedaj cela blagovnica s skladišči vred in kupcem ne bo treba po pohištvo, obutev, tehnično blago, avto-dele in in še kaj drugam. Veljala je okoli 64 milijonov (točnega izračuna še ni); LB-Temeljna banka Trbovlje je prispevala okoli 37 odstotkov sredstev, Interna banka Mercator skoraj 32 odstotkov, lastna udeležba delovne organizacije znaša dobrih 17 odstotkov, ostalo so krediti izvajalcev gradbenih del in opreme. Slednje je naredilo podjetje Alpem iz Kamnika, deloma tudi tozda Investa, gradbena in obrtniška dela pa je v kratkem času, in zato v zadovoljstvo investitorja, opravilo Splošno gradbeno podjetje Hrastnik s kooperanti. Glavni projekt je izdelal dipl. ing. arh. Matjaž Tomori iz tozda Investa.

Otvoritve so se poleg številnih zadovoljnih Hrastničanov, da ne omenjamo posebej domače rudarske pihalne godbe, ki je poskrbela za slavnostno vzdušje, udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Hrastnik in revirjev, predstavniki bank, zavarovalnice Sava, službe SDK in delovnih organizacij občine, ter predstavniki M-Interne banke, tozda Investe in sozda Mercator. Vsem skupaj se je predsednik delavskega sveta M-STP Hrastnik, Stojan Laznik, v otvoritvenem govoru zahvalil za obilo razumevanja in podpore pri gradnji. Generalni direktor sozda Mercator, Miran Goslar, je ob otvoritvi blagovnice dejal, da to dejanje pomeni nov člen v razvojni politiki Mercatorja, ki se je odločil za policentrično razvojno pot, to je gradnjo blagovnic in trgovin po večjih in manjših mestih širom Slovenije. To potrjujejo tudi rezultati zadnjega obdobja z 11. novimi blagovnimi hišami, 21. samopostrežnicami,

8. skladišči, 7. klasičnimi trgovinami, 4. proizvodnimi obrati, 7. kmetijskimi obrati itd. Skupna vrednost teh investicij je bila več kot tri milijarde in pol novih dinarjev, zasluga temu pa gre prav gotovo v veliki meri združevanju sredstev v

okviru M-Interne banke. Generalni direktor je potem opozoril na težave, ki sedaj tarejo trgovino, to je zamrzitev stroškov trgovine, manjšanje akumulacije, nizke osebne dohodke, pri vsem tem pa trgovina sama najmanj pripomore k inflaciji. Ob koncu je dejal, da sedaj pač potrebujemo zaupanje in zvestobo poslovni politiki sozda, upravičeno kritiko in konstruktivne pobude. Na koncu je spregovoril še Jože Žibert, predsednik SO Hrastnik, ki je med drugim dejal, da je nova blagovnica hkrati tudi pomemben korak pri spreminjanju starega središča Hrastnika v novo mestno jedro.

Sprednji (prenovljeni stari del) in zadnji (novi del) blagovnice sta združena v skladno in funkcionalno celoto.

Potrudili se bodo, da bodo kupci zadovoljni! vse foto: Jože Rozman

Kakovostna akustika pod domačo streho

Matjaž Marinček

Contalova hi-fi zastopstva

Številni ljubitelji kakovostne glasbe kupujejo akustične aparate zvenceh in sloveh imen ter jih temu primerno drago tudi plačujejo. Večina jih ne ve, da je moč preko Contala, ljubljanskega tozda v okviru delovne organizacije M-Mednarodna trgovina, kupiti visoko kakovostno akustiko znanih japonskih proizvajalcev nekoliko ceneje.

Tako je Contal spomladi prevzel zastopstvo za veliko japonsko korporacijo Marubeni, ki med drugim izdeluje tudi izjemno kakovostne akustične aparate znamk Miida in Benytone. To so predvsem tako imenovani glasbeni stolpi, sestavljeni iz štirih, petih in celo šestih (tudi »slim« - tankih) komponent.

H kakovostnim akustičnim aparaturnam sodijo seveda prav takšni zvočniki. Predstavniki Marubeni-ja so sami priznali, da japonski zvočniki zaenkrat še ne dosegajo evropske ravni (imajo preveč kovinski zven), zato so se pri Contalu odločili za ameriško firmo Advent, ki nudi zvočnike za ojačevalnike jakosti od 10 do 125 W.

Drugi japonski koncern, ki ga Contal zastopa, je Yamaha, vendar nikar ne mislite, da si boste lahko omislili motorno kolo te znamke. Koncern je razdeljen v več sektorjev, začeli pa so z glasbilo, kasneje nadaljevali z zabavno elektroniko, motorji za čolne, motornimi kolesi in gospodinjsko opremo, danes pa poleg vsega tega izdelujejo tudi popolnoma opremljene ribiške ladje. Seveda tudi teh ne boste kupovali preko Contala, marveč vas bo predvsem spet zamikala (pri nas manj znana) akustika. Dokaz, da slovi Yamaha razen po motornih kolesih, ki jih pri nas poznamo, tudi še po čem drugem, je lanskoletna anketa med 40.000 ameriški prodajalci akustičnih aparatov. V tej anketi je Yamaha v 15 kategorijah izdelkov zasedla kar 6 (!) prvih mest, sicer pa tudi ni bila v nobeni kategoriji uvrščena nižje kot na peto

mesto! Pa še nekaj: te aparature menda niso za začetnike (in njihova »groba« ušesa), medtem ko audiofilni na njih prisegajo!!

Lastnike jeklenih konjičkov, ki veliko lepše in bolje vozijo, kadar jih na poti spremlja glasba, bo prav gotovo zanimala avtomobilska akustika japonske firme Audioline, ki jo Contal tudi zastopa.

Za konec naj omenim še Konico, znano in priznana japonsko proizvajalko fotoopreme, s katero Contal trenutno išče najboljši način za zastopanje - vendar več o tem in še o drugih programih Contala v eni prihodnjih številkih.

Za podrobnejše informacije o katerihkoli naštetih izdelkih in programih zavrtite telefonsko številko (061) 348-761, int. 934.

Vukadin Nedeljković

Osebni dohodki

Ena od definicij za osebni dohodek je naslednja: osebni dohodek je delež delavca na dohodku. Velikost tega deleža je pogojena s prispevkom delavca k doseganju dohodka, na temelju delovnega razmerja. Osebni dohodki v širšem smislu so namenjeni za nabavo blaga osebne porabe, vendar se vsi prejeti osebni dohodki ne pretvorijo neposredno v izdatke za potrošno blago.

Delavec prejme bruto osebne dohodke. Ti se delijo na tri dele:

1. prispevki za splošno porabo. To so davki in drugi prispevki republiki in občini. Obračunavajo se preko dogovorjene prispevne stopnje od bruto osebnega dohodka. Kadar ta vplačana sredstva presežejo predvidene okvire, jih spet preko dogovora usmerjamo v druge namene v združenem delu (kompenzacije v preskrbi, nabava blagovnih rezerv, pospeševanje kmetijske proizvodnje in podobno);

2. prispevki za skupno porabo. To so prispevki skupnostim družbene dejavnosti (kultura, prosveta, šolstvo, zdravstvo itd.). Tudi ti se obračunavajo z uporabo dogovorjene prispevne stopnje od bruto osebnih dohodkov. Če tudi ta sredstva presežejo predvidene okvire, so skupščine SIS pooblašene, da se ta presežek, ki v resnici izvira iz svobodne menjava dela, uporabi za prednostne potrebe morda samo ene interesne skupnosti ali se poračuna z uporabniki storitev tako, da se jim zmanjša prispevna stopnja pri naslednjih vplačilih;

3. neto osebni dohodek, ki ga prejme delavec. To je njegov razpoložljivi osebni dohodek.

Del tega razpoložljivega osebnega dohodka delavci pretvorijo v prihranke (v varčevanje), drugi del pa pretvorijo neposredno v izdatke za potrošno blago. Te

izdatke družba spremlja z namenom, da bi ugotovila kupne denarne sklade prebivalstva. Ti skladi so del osebnega dohodka, ki se pretvori v izdatke za potrošno blago, zvišani za potrošniška posojila. Kupni denarni skladi se ugotavljajo za določeno časovno obdobje. S kupnim denarnim skladom prebivalstva morajo biti usklajeni blagovni skladi. Kadar so kupni denarni skladi višji, govorimo o večjem povpraševanju po blagu, v nasprotnem pa govorimo o pomanjkanju povpraševanja po blagu, o večji ponudbi. To neskladje povzroča motnje v gospodarstvu. Za preprečevanje teh motenj je več ukrepov.

Eden od ukrepov je spreminjanje pogojev za pridobitev potrošniških posojil - višji lastni delež pri pridobitvi posojila, krajša doba za koriščenje, višja obrestna mera ali sploh ukinitve posojil. Pri izplačevanju osebnih dohodkov se omejuje možnost izplačevanja v gotovini ali neposredno delavcu na roko v organizaciji, v kateri dela, temveč se osebni dohodki nakazujejo na banko, pri kateri delavec dviga svoja sredstva. Predpostavlja se, da vsi delavci ne dvigajo vseh svojih sredstev hkrati in takoj, marveč da uporabljajo ček kot plačilno sredstvo v prometu. Če je namreč v obtoku velika količina denarja v gotovini, ob manjši ponudbi blaga, t. j. v obdobju neskladja med ponudbo in povpraševanjem po blagu na tržišču, cene rastejo in prihaja do inflacije - cene rastejo, vrednost denarja pa pada.

Osebna poraba

Osebno porabo lahko definiramo z dveh vidikov:

a) z ekonomskega stališča je osebna poraba pretvarjanje osebnih dohodkov v potrošno blago,

b) z vidika trošenja blaga pa je osebna poraba fizično trošenje, to je uničevanje dobrin za zadovoljevanje osebnih potreb.

Mogoče bi bilo sklepati naslednje: če osebni dohodki, ki jih pretvarjamo v izdatke za potrošno blago, rastejo, raste tudi osebna poraba. Vendar je tako sklepanje napačno in se morajo uporabljati metode prikazovanja osebne porabe, in sicer:

a) neposredna metoda je takrat, kadar osebno porabo prikazujemo kot količino nekega blaga, ki se troši na prebivalca (kg sladkorja na

prebivalca, kg teletine na prebivalca, par čevljev na prebivalca itd.);

b) realni izdatki za osebno porabo so izdatki, ugotovljeni v nominalni višini, pri čemer se tako ugotovljena vrednost korigira z indeksom gibanja cen blaga;

c) realni osebni dohodek pri ugotavljanju osebne porabe nam pove, koliko potrošnega blaga more delavec nabaviti za razpoložljivi osebni dohodek. Indeks realnega osebnega dohodka izračunavamo tako, da delimo indeks nominalnega osebnega dohodka z indeksom življenjskih stroškov. Realni osebni dohodek ugotavljamo v zvezi z ugotavljanjem življenjske ravni delavcev ali z ugotavljanjem minimalnih življenjskih stroškov.

Marko Bokal

V premislek

- Teško je biti direktor - še težje dober!
- Delo krepki, če te drugi ne sesajo...
- Od obljub do dejanj je velik korak, med njimi pa globok prepad.
- Toliko časa so me nategovali, da mi je že koža prevelika.
- Osel gre samo enkrat na led, razen če nima pametnejšega mentorja od sebe.
- Nalili so jim čistega vina, vendar, na žalost, v umazane kozarce.

1 Marubeni - koncern s sedežem v Osaki; izdeluje vse od kemikalij, tekstila, do repromateriala, orodij itd.

Mercator **nanos****Nanosov vestnik**

LETO I

Ljubljana, julij 1981

Št.: 3

Vroča jesen na obzorju

Franc Koščak - DSSS

Boj za stabilizacijo še traja

V letošnjem poslovnem letu smo soočeni z izredno zaostrenimi pogoji gospodarjenja, kar se odraža predvsem v poslabšani likvidnosti, visokem porastu stroškov in zmanjšanju dohodka, kakor tudi z velikimi nihanjem v ponudbi blaga na trgu in zagotavljanju nepretrgane oskrbe potrošnikov.

Visoka stopnja inflacije v preteklem letu ima za posledico to, da je vrednost zalog, v sicer istem fizičnem obsegu, narasla za okrog 50%, kar nam veže skoraj 200 milijonov dinarjev dodatnih obratnih sredstev. Zaradi splošne nelikvidnosti bank zelo težko pridobimo nove vire za kritje povečanih zalog, po lanskoletnem zaključnem računu pa smo za te namene uspešni usmeriti le minimalna sredstva.

Poleg tega pa se v letošnjem letu pojavlja izredno veliko zahtev za avansiranje - vnaprejšnje plačilo raznega blaga, predvsem tistega, ki ga na trgu primanjkuje, kar še dodatno obremenjuje naš kapital.

Preko planiranih meja so narastli tudi stroški vseh vrst, predvsem stroški energije in reprovmateriala, kar bistveno posega v dohodek, ki ne raste po planiranih stopnjah.

Seveda gre vzroke za nižji dohodek iskati tudi v maksimiranju in drugih ukrepih na področju cen, ki so predvsem izredno prizadeli trgovino in jo utesnili v zelo ozek maneverski prostor glede pogojev gospodarjenja. Prav tako je moč opaziti tudi določeno upadanje prodaje nekaterih vrst blaga - predvsem tistih, ki so bile z dohodkovnega vidika najdonosejše.

Seveda pa moramo upoštevati dejstvo, da je koncept stabilizacije te težnje v določenem smislu tudi predvideval, zato moramo v okviru teh realnosti iskati ukrepe za premagovanje nastalih težav.

Stabilizacija gospodarjenja pomeni v najsplošnejši obliki usklajevanje vseh tokov družbene reprodukcije in razvoja vseh sektorjev gospodarstva z možnostmi ki jih imajo. S to predpostavko moramo stabilizacijo v okviru našega združenega dela tudi uresničevati.

Ceprav so določene neusklajenosti, ki nas zadevajo, pogojene tudi zunaj naše domene, v okviru obstoječih predpisov in norm, ne smemo razmišljati samo v smeri, da naj družba ustvari boljše pogoje za poslovanje naše dejavnosti. Predvsem se moramo sami poglobiti v notranje rezerve in v lastni hiši urediti vse, da poslovanje maksimalno racionaliziramo in odpravimo vse slabosti, ki zavirajo boljše dohodkovne učinke.

Stabilizacija pomeni za nas tudi usklajevanje materialnih, finančnih in investicijskih tokov ter osebnih

Sprejem rebalansa plana za letošnje leto

Edita Žiberna - DSSS

Upoštevane prav vse spremembe

Delavski svet delovne organizacije M-Nanos je na 11. redni seji, v petek, 3. julija, sprejel rebalans letnega plana dela in razvoja delovne organizacije ter tozodov v njenem sestavu in dal soglasje k rebalansu plana dela in pridobivanja dohodka Delovne skupnosti M-Nanosa za leto 1981.

Že ob sprejemu prvotnega letnega planskega dokumenta smo se odločili, da je potrebno takoj pristopiti k izdelavi njegovega rebalansa, na kar sta vplivala predvsem dva vzroka:

1. organizacijske spremembe, ki so nastale v letošnjem letu - 1. 1. sta se združila tozda Transport in Grosist; 1. 4. sta se tozdu Grosist priključili grosistični enoti tozodov

Izbira Postojna in Trgovina Rakek; 1. 4. je začela v sklopu DSS DO delati komercialna služba; 1. 7. so v sestav DSSS prešle tri enote tozda Grosist (gradbenovzdrževalna skupina, družbena prehrana in počitniško dom v Savudriji); **2. potreba po uskladitvi elementov letnih planov z dejansko doseženimi rezultati poslovanja temeljnih organizacij v preteklem**

služb in gospodarsko računskega sektorja (GRS) je namreč odvisno od načrtovane (in dejansko opravljene) količine del in opravil, izraženih v urah, ki naj bi jih posamezna služba opravljala v določenem obdobju za posamezne temeljne organizacije. Načrtovana masa stroškov, odhodkov, osebnih dohodkov, raznih obveznosti in skupne porabe čistih splošnih služb in GRS je razdeljena po tozodih na osnovi načrtovane strukture del in opravil. Načrtovane deleže temeljnih organizacij aplicirano na načrtovani dohodek, da dobimo načrtovano prispevno stopnjo, s katero vsako trimesečje, na osnovi dejansko doseženega dohodka izračunamo prispevek toz-

Počitniški dom M-Nanosa v Savudriji je 1. julija prišel v pristojnost Delovne skupnosti skupnih služb delovne organizacije (prej je z njim upravljala tozda Grosist). Do prihodnje sezone bo potrebno s stranko, ki še stanuje v prostorih doma, rešiti problem iselitve, obenem pa se sporazumeti z delovno organizacijo Buje-Export za izpraznitev prostorov v prtiličju, v katerih je prodajalna. Besedilo in foto Matjaž Marinček

dohodkov z dejanskimi možnostmi in ustvarjenim dohodkom.

Pri obravnavi polletnih obračunov se bomo morali do teh kategorij kritično opredeljevati in si postaviti akcijske usmeritve za optimalizacijo poslovanja.

Zavedati se moramo, da je edini ključ za izpeljavo stabilizacijskih obvez večja produktivnost dela, ki je v naši dejavnosti odvisna predvsem od boljše organizacije poslovanja in prav na tem področju imamo še precej rezerv. Seveda pa moramo organizacijo obravnavati kot kompleksen princip poslovanja in obnašanja, ki se zahteva od posameznika - kot točno opredeljeno delo, pogojeno z roki izvršitve in kakovostjo.

Glede na dosedanje gibanje in težnje nas po vročih počitnicah čaka tudi vroča jesen.

Mercator **nanos****Aktivnost članov OO ZK DSSS**

Franc Dolenc - DSSS

Pester dnevni red

22. junija je imela osnovna organizacija Zveze komunistov v Delovni skupnosti sestanek, katerega dnevni red je obsegal kar 11 točk.

Ker na straneh Nanosovega vestnika o OO ZK DSSS še nismo poročali, naj na tem mestu povem, da šteje osnovna organizacija 27 članov, sekretarka pa je Zlata Vasle.

Po uvodni seznanitvi s političnimi razmerami in aktivnostjo ZK v SAP Kosovo, je OO ZK pretresla varnostno politično oceno v Delovni skupnosti in jo ocenila kot dobro. Nadalje so komunisti obravnavali in sprejeli svoj delovni program aktivnosti, poslovanje o delu OO ZK in njenih organov ter načrt izvajanja splošnih in posebnih nalog organizacije ZK v izrednih razmerah.

Na seji je bila obravnavana tudi programska usmeritev sveta ZK krajevske skupnosti Postojna in program družbenopolitičnih aktivnosti pri obravnavi osnutka družbenega plana s prostorskim vidikom občine Postojna za obdobje 1981-1985.

Razprava se je razživela pri oceni aktivnosti članov ZK v preteklem letu. Ugotovljena je bila zadovoljiva vključenost članov v različne samoupravne in druge organe, kar pa seveda še ni merilo za dejansko aktivnost, ki

jo bo potrebno v prihodnje izboljšati.

Opravljen je bilo evidentiranje možnih kandidatov iz vrst komunistov za opravljanje najrazličnejših samoupravnih in družbenopolitičnih funkcij ter potrditev predlaganih kandidatov, članov OO ZK, za oblike družbenopolitičnega izobraževanja v letu 1981/82, ki jih organizira občinski komite v Postojni. Na koncu je OO ZK določila možne delegate za 9. kongres ZKS, predlagala osnovno organizacijo sindikata DSSS za podelitev srebrnega znaka Zveze sindikatov in obravnavala nekatere prošnje za sprejem v ZK.

● ● ●

Pripis uredništva: v Nanosovem vestniku želimo v bodoče poročati o važnejših sestankih družbenopolitičnih organizacij (OO ZK, OOS, VZSMS) v vseh tozodih, zato vamismo odgovorne predstavnike teh organizacij, da nas o tem obveščajo in pošiljajo gradivo, ki ga bomo člani uredniškega odbora pripravili za objavo.

letu - elemente prvotno sprejetih planov tozodov smo primerjali z ocenjenimi rezultati, ki naj bi jih tozdi dosegli do konca leta 1980 (ocena zadnjega trimesečja). Zaradi odstopanj, nastalih med ocenjenimi in dejansko doseženimi rezultati poslovanja, je bilo potrebno uskladiti planske elemente tozodov z že sprejetimi stopnjami rasti in razmerij, ki naj bi jih dosegli tozdi v letu 1981, v primerjavi s preteklim primerjalnim obdobjem.

Poleg zgoraj omenjenih vzrokov, ki vplivajo na spremembe elementov letnih planov poslovanja in razvoja temeljnih organizacij, smo, kot že vsi prvotno sprejetem letnem planu, tudi pri njegovem rebalansu upoštevali:

- določila Resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SRS, SRH in SFRJ za leto 1981 (predvsem počasnejšo rast vseh vrst porabe - osebne, skupne, splošne in investicijske od rasti dohodka),

- določila Dogovora o uresnitvevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981 (počasnejša rast sredstev za OD od dohodka),

- aneks o skupnih usmeritvah za urejanje rasti obsega stroškov (počasnejša rast nekaterih stroškov od rasti celotnega prihodka) ter

- predvidene možnosti nabave trgovskega blaga (domačega in iz uvoza) ter prodaje tega zunanjim kupcem in v okviru delovne organizacije in sozda.

Na rebalansu plana dela in pridobivanja dohodka Delovne skupnosti skupnih služb so vplivale predvsem organizacijske spremembe v tozodih. Te spremembe so se odrazile pri planih čistih splošnih služb, gospodarsko računskega sektorja ter sektorja AOP.

Financiranje čistih splošnih

dov posameznim službam Delovne skupnosti skupnih služb oziroma prispevek služb Delovne skupnosti k dohodku posameznih tozodov.

Glavni delež celotnega prihodka sektorja AOP predstavljajo prihodka od storitev, ki jih služba opravlja za posamezne tozde, preostali delež celotnega prihodka (11,8% načrtovanega) pa naj bi sektor AOP pridobil v letošnjem letu za razvoj AOP s planirano prispevno stopnjo od dejansko doseženega dohodka vseh tozodov - tudi tistih, za katere služba še ne opravlja storitev.

Komercialna služba, ki je v sklopu Delovne skupnosti pričela delati s 1. aprilom, bo v letošnjih devetih mesecih pridobila potreben celotni prihodek za pokrivanje dohodkov, stroškov, obveznosti, osebnih dohodkov in skupne porabe z načrtovano prispevno stopnjo od dejansko dosežene netto razlike v ceni posamezne temeljne organizacije. Ta tistem financiranju komercialne službe je začasen in velja le za letošnje leto, naslednje leto pa bo financiranje te službe odvisno od načrtovanih in dejansko opravljenih del ter opravil za posamezen tozd.

Rebalans letnega plana dela in razvoja tozodov, delovne organizacije in Delovne skupnosti skupnih služb za leto 1981 je bil 15 dni v javni razpravi. Na plane ugotavljanja celotnega prihodka ter razporejanja dohodka in čistega dohodka je bilo s strani tozodov le nekaj manjših pripomb, katere smo uskladjali. Plan del in pridobivanje dohodka Delovne skupnosti pa so vse temeljne organizacije sprejele, vendar so imele nekatere pripombe na načrtovano strukturo del in opravil, ki naj bi jih posamezne službe opravljale v letošnjem letu za posamezne tozde, iz česar sledi, da bodo morale te službe ponovno izdelati podrobno razčlenjene plane za leto 1981, kar bo terjalo nadaljnja usklajevanja.

Mercator **nanos**

Za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev delavcev

Irena Jurca - TOZD Izbira

Paleta nalog sindikata

Pri obravnavi gradiva za 3. konferenco Zveze sindikatov Slovenije, ki bo letos jeseni, je naloga sindikata tozda Izbira Postojna, da podrobneje oceni področje delovnih in življenjskih pogojev trgovinskih delavcev in sprejme konkretne usmeritve, ki bodo vplivale na boljše počutje ter učinkovitost dela delavcev v temeljni organizaciji.

Glede na specifičnost tozda Izbira, njegovo velikost in razdrobljenost (57 delovnih enot na področju petih občin, s pretežnim deležem ženske delovne sile), je uredničevanje socialne politike še težje. Naj naštejemo le nekaj področij, ki jih je potrebno temeljito obdelati: zdravstveno varstvo, invalidska problematika, varstvo pri delu in delovni pogoji, družbena prehrana, problematika delovnega časa, stanovanjska problematika in stiki z nekdanjimi delavci tozda.

Zdravstveno varstvo

Evidenca odsotnosti delavcev z dela kaže, da je od 352 delavcev tozda povprečno vsak dan 32 odstotnih. Od tega je 21 delavk na porodniškem dopustu, ostale pa so večinoma na bolniški za nego družinskega člana (otroka).

Skrb sindikata in samoupravnih organov za izboljšanje zdravstvenega varstva se kaže v organiziranju preventivnih zdravstvenih pregledov zaposlenih žena, ki se jih je do konca leta 1980 udeležilo 78 delavk. Druge oblike, ki bi pripomogle k ohranitvi zdravja, ustvarjalnosti in življenjske vitalnosti delavcev tozda, razen obveznih sistematskih pregledov delavcev živilske stroke, niso bile organizirane.

Invalidska problematika

Glede na naravo dela, ki se opravlja pretežno stoji, ves delovni čas in vso delovno dobo, se v tozdu srečujemo s številnimi problemi razporeditve starejših delavk na manj zahtevna in lažja dela in naloge, ki bi jim omogočale sedeče delo. Se teže je reševati razporeditve delavk II. in III. kategorije invalidnosti, kjer v tozdu ni lahkih delovnih pogojev oziroma možnosti razporeditve v pakirnice, k sortiranju sadja, pripravi blaga ipd. Sindikat si zelo prizadeva, da bi v razvid del in nalog vnesli opis del in nalog za delovne invalide in tako ustvarili pogoje za razporejanje teh delavcev.

Varstvo pri delu in delovni pogoji

Zaradi slabše tehnične opremljenosti delovnih enot ali zaradi nefunkcionalnosti poslovnih prostorov bo potrebno posvetiti več pozornosti obveščanju delavcev za varno delo. Z neprestanim izobraževanjem in seznanjanjem o nevarnostih pri delu bi se izognili nesrečam pri delu in odsotnosti z dela. V nesrečah pri delu se v tozdu letno lažje poškoduje tudi do 20 delavcev. Najpogostejši vzroki nesreč pri delu so padci oseb in bremen, vrezi prstov, opeklina ipd.

Naloga sindikata je, da se zaveza za formiranje odbora za varstvo pri delu v tozdu ali na ravni delovne organizacije.

Družbena prehrana

Tudi probleme toplih obrokov med delom v tozdu še nismo rešili. Organizirano prehrano imajo delavci nekaterih večjih delovnih enot in delavci skupnih služb, delavci v enotah na podeželju pa premajajo nadomestilo v obliki vrednostnih bonov.

Rešitev bo vsekakor treba čimprej najti, sicer se bo dogajalo, da bodo delavci, zaradi premajhnih gostinskih zmogljivosti zunaj delovnega mesta, porabili za malico več časa, kot je določeno (pol ure) in tako predpis, pa tudi prodaja bo ovirana.

Problematika delovnega časa

Prodajalne tozda poslušajo z enkratnim, dvokratnim in izmenjskim delovnim časom. Glede na padec fizičnega obsega prodaje so samoupravni organi že razpravljali

o morebitni spremembi obratovalnega časa iz dvoizmenskega na deljen delovni čas, predvsem v večjih delovnih enotah - blagovnicah, vendar bi bil takšen ukrep v škodo delavcev, ker bi se jim delovni pogoji poslabšali.

Večina prodajalcev v večjih delovnih enotah je vozačev in z uvedbo deljenega delovnega časa bi se povečali stroški prevoza, pojavili pa bi se tudi problemi prometnih zvez, popoldanskega varstva otrok in podobno. Dodatek za deljen delovni čas teh problemov ne bi odtehtal.

Rešitev bo treba iskati v prerez-poreditvah delovnega časa posameznikom ali skupinam delavcev v vseh tistih delovnih enotah, kjer je promet na zaposlenega pod načrtovanjem, pri tem pa upoštevati želje in potrebe tako potrošnikov kakor tudi trgovinskih delavcev.

Stanovanjska problematika

Pri razreševanju stanovanjske problematike si mora sindikat pri-

zadevati, da se v delovnih organizacijah poenotijo merila za pravice do stanovanja. Me pričakovalci stanovanj je v tozdu največ mladih družin, prisoten pa je tudi problem reševanja stanovanjskega vprašanja samih delavcev.

Temeljna organizacija namenja precej sredstev za nakup stanovanj, ki pa se predvsem v občini Postojna ne gradijo po potrebah delavcev. Stanovanja so prevelika, tri in večsobna in delavci za njih niso zainteresirani oziroma bi zaradi nižjih osebnih dohodkov ne mogli plačevati stanarine. Trenutno je v tozdu nerešenih 21 takšnih vlog in več kot 60 vlog za kredite za individualno gradnjo.

Stiki z nekdanjimi delavci tozda

V našem tozdu se letno upokoji 6 do 8 delavcev. Sindikat organizira že tradicionalna srečanja s temi delavci ob upokojitvi, skupnega srečanja z vsemi upokojenimi delavci pa, kljub že dani pobudi, še ni bilo. Tovrstna vsakoletna srečanja bi morala biti organizirana na ravni delovne organizacije. Zdaj se z upokojenci srečamo le, kadar gremo vsi skupaj na izlet ali kadar ti za oddih uporabijo počitniške zmogljivosti M-Nanosa.

Še bi lahko naštevala vrsto nalog sindikata za uspešnejše in prizadevnejše reševanje socialne politike in problema zagotavljanja socialne varnosti, ki pa naj bi bile bolj povezane pri aktivnosti sindikata M-Nanosa kot celote.

Ključ za hitrejšo reševanje vseh teh in številnih drugih problemov delavcev je v razviti kadrovske službi ter zavzetem delovanju samoupravnih družbenopolitičnih organov, kadar se odloča o programih in razporejanju dohodka v te namene.

Splošni ljudski odpor in družbena samozaščita

Franc Glažar - DSSS

Cilj je vsestranska pripravljenost

Vsi vemo, da je naš človek zavestno pripravljen braniti vse pridobitve naše samoupravne socialistične družbe, vendar mora biti za to vlogo ustrezno organiziran in usposobljen. To vlogo mora opravljati tudi preventivno, kar zahteva nenehno pripravljenost, stalno budnost in načrtno aktivnost, ki preprečuje in onemogoča ogrožanje tega, kar zavestno branimo. Pri tem se vsiljuje vprašanje, ali se dovolj zavedamo, kaj imamo in kako moramo to varovati, čuvati in negovati?

Za izhodišče naših obveznosti si najprej oglejmo organiziranost in osnovne nosilce splošne ljudske obrambe (SLO) in družbene samozaščite (DS).

Delavski svet tozda nosi veliko odgovornost, da sta SLO in DS vključeni v plane kot sestavni del redne dejavnosti, kar pomeni izhodiščno obvezo za realizacijo ciljev in smotrov SLO in DS. Delavski svet ustanovi enote civilne zaščite, organizira narodno zaščito (NZ) in imenuje komite, štab in poveljnika NZ ter štab za civilno zaščito.

Komite za SLO in DS organizira, koordinira in usmerja obrambne pripravke in konkretno vodi akcije v primeru pripravljenosti, ob naravnih in drugih katastrofah ter v primeru vojnega stanja. Komite določa vsebino in sprejema normativne akte, ki so osnova za delovanje SLO in DS. Ti akti so obrambni načrt in varnostni načrt z načrtom izrednih razmer.

Če upoštevamo, da je ta organizacijska in varnostna zasnova SLO in DS nujno usklajena tudi s krajevno in z družbenopolitično skupnostjo, potem je jasno, da smo v naš sistem SLO in DS vključeni vsi zaposleni. To pa pomeni, da moramo vsi poznati svojo vlogo v tem sistemu, obveznosti in odgovornosti ter da moramo biti vsi tudi usposobljeni za celovito izvedbo vseh zadolžitvev.

Zelo pomembno je, da že v varnostno politični oceni opredelimo in spoznamo vsa področja in vse oblike dejavnosti, ki bi lahko ogrozile in škodovala temu, kar čuvamo in branimo. Ker je tega veliko, moramo dobro zasnovati organizacijsko načelo in zagotoviti skladnost delovanja vseh mehanizmov obrambe in družbene samozaščite. Pri tem pa ne smemo

zanemariti mirnodobskih priprav in preventivnega delovanja, ko so prav tako lahko ogroženi naši ožji in širši družbeni interesi.

Seveda je v ospredju najprej skrb in budnost za zavarovanje

Aktivnost in delo organov SLO in DS na vaji »Nič nas ne sme presenetiti«. Vaja je pokazala, da smo mobilizacijo hitro in kakovostno izvedli ter da smo kadrovske dobro organizirani in usposobljeni. Seveda pa so se pokazale tudi negativnosti, ki so zahtevale izpolnitev normativnih določb, večjo tehnično organiziranost in predvsem potrebo po boljši praktični usposobljenosti članov narodne in civilne zaščite. Foto Franc Glažar

osnovnih ustavnih pridobitev, ko čuvamo nemotenost našega socialističnega samoupravnega razvoja, vzajemno spoštovanje in sodelovanje vseh narodov in narodnosti ter nemotenost verske svobode. Izrazito pomembna je usposobljenost in pripravljenost kolektiva vsake organizacije združene dela, da v primeru ogroženosti ali v vojnem stanju zagotovi nadaljevanje osnovne dejavnosti in izvajanje dodatnih obveznosti, ki so opredeljene z akti.

Zelo pomembno je zavarovanje premoženja, s katerim gospodari-

Izkušnje od včeraj za danes in jutri

Tomaž Vrhovec - TOZD Grosist

Obveščanje, temelj odločanja

O obveščanju v okviru naše delovne organizacije smo že v uvodniku prve in tudi druge številke Nanosovega vestnika napisali marsikatero spodbudno in tudi kritično besedo.

Pred dnevi, ko sem urejal mojo skromno zbirko zgodovine, sem ponovno listal po brošuri »Kolektorček enotnih sindikatov Slovenije - leto 1947«. Ob članku »Stenčas« se mi je utrnila misel oziroma primerjava, kako smo takrat z začetnimi, a tako pogumnimi koraki obravnavali pomembno vprašanje, ki ga danes imenujemo »obveščanje delavcev v združenem delu kot temeljno vprašanje razvoja samoupravnih in delegatskih odnosov«.

Bralec Nanosovega vestnika bo ob prebiranju povzetka navedenega članka spoznal, da so pred tolikimi leti izrečene misli še danes temelj vseh naših spoznanj in aktivnosti na tem področju. Kakšni so bili torej napotki pred 34 leti? »Stenčas v tovarni, podjetju in na terenu mora biti slika, izraz vsega dela, življenja, problemov sredine, kjer izhaja. Biti mora sredstvo za aktivizacijo pri delu, vzpodbuda za prostovoljno disciplino, kritika napak in slabosti.

Marsikje pa Stenčasi ne služijo svojemu namenu. Nekod se kaže

Stenčas kot slaba izdaja »Pavlihe« ali »Kerempuha«, drugod je samo posnetek časopisa, nekod pa se Stenčas smatra kot nepotrebna stvar.

Da bo Stenčas dober, živ, zanimiv in čitan, moramo izpolniti naslednje pogoje:

1. Stenčas mora biti stvar vse podružnice, ne pa samo odgovornega urednika. Pisati mora čim večje število članov podružnice.

2. Vsebina člankov, ki naj bodo kratki, naj bo živa in aktualna, obravnava pa naj vse važne stvari podružnice, tovarne in četrti.

3. Za odgovornega urednika Stenčasa se mora postaviti sposobnega, spretnega tovariša, ki bo znal Stenčas okusno prirediti in skrbeti za redno pisanje dopisov.

Često naletimo na Stenčase s suhoparnim naslovom »Stenčas podružnice ESJ v ...«. Mnogo bolj prikupen postane Stenčas že, če mu damo prikladno ime: »Jeklo«, »Železo«, »Naše delo«, »1. maj« ali če nosi ime po tovarni, podjetju, kraju znanega padlega borca, odličnega udarnika in podobno.

Vsebina naj bo razdeljena po smiselčnosti v posamezne rubrike, npr.:

1. Politični pregled
2. Obnova in izgradnja
3. Kultura in prosveta
4. Lokalne stvari
5. Politični nasveti
6. Rubrika »Ali še veš« in humor

Seveda s tem ni rečeno, da bi moral Stenčas imeti vedno iste in vedno enako razvrščene rubrike.

Stenčas bo ustrezal svojemu namenu, če bo odraz resničnega stanja okolja, kateremu je namenjen, če bo reševal vse probleme tovarne, podjetja in četrti. Zato mora imeti širok krog dopisnikov in dober uredniški odbor.

Večina številok stenskega časopisa se da urediti tako, da se članki podredijo najvažnejšim problemom. Če so npr. v tovarni proglašeni udarniki, naj Stenčas prinese poročilo o slavnosti proglasitve, kratek opis dela in življenja udarnikov z njihovimi slikami, prispevek udarnikov samih, načelni članek o udarništvu, o stahanovskem pokretu v SZ, o udarniškem delu v ostalih podjetjih v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji, piše naj o morebitnih napakah, ki ovirajo razmah udarniškega dela itd.

Humoristični prispevek naj ožigosa razne birokratske pojave, zabušante, napake pri organiziranju tekmovanja itd. Parola take številke bo naprimer »Živeli udarniki - heroji dela!« ali »Naši udarniki - naš ponos in zgled!« in podobno.

Za posebne prilike, obletnice Oktobrske revolucije, 29. november, 1. maj, Titov rojstni dan, dan zmage itd. bomo priredili posebne slavnostne številke Stenčasa.

Odgovorni tovariši za Stenčas morajo skrbeti, da bo Stenčas redno objavljen, bodisi vsak teden ali na štirinajst dni, ne pa - kot je slaba navada mnogih Stenčasov - v nedoločenem času.

Dobre številke naj urednik spravlja v arhiv za morebitne razstave in tekmovanja. Dobre aktualne članke pa naj pošilja kot dopis časopisom, predvsem Delavski enotnosti.

Prispevek seveda ni namenjen sprožanju polemik temveč obujanju izkušenj iz bližnje preteklosti, primerjanju teh z našim vsakdanjkom in iskanju idej za naše delo v bodoče.

Tale posnetek objavljamo zato, ker bomo v prihodnji številki napisali nekaj več o naših nalogah na področju kulture in telesne kulture. Radi bi namreč spodbudili razmišljanja in nato sprejeli naše skupne obveznosti, ki jih imamo na tem področju, pa jih prepogosto, zaradi drugih obveznosti, postavljamo ob stran. Pri tem pozabljamo, da so tudi te naloge sestavni del našega življenja in dela, torej vseh delavcev M-Nanosa.

Posnetek je nastal ob otvoritvi novega skladišča tozda Grosist v Postojni. Besedilo Tomaž Vrhovc, foto Emi Zirmann

Potrditev večnega tovarištva se mora, po stari slovenski navadi, zaliti, zato smo ga od srca zvrnili »do dna«. Slavljenec, naš Tone, se je tokrat prekršil, rekoč, da ne more škoditi, če je dobronamerno. V prisrčnem večeru smo našli tudi čas za resnejši pomenek, ko so oživeli spomini na težke čase in odgovorne naloge. Da, zanimiva in bogata je Tonetova življenjska pot.

Za tiste, ki niso pili Radenske, smo imeli istrski plavec. Naš Berto je posebno pazil, da ne bi šla kakšna kapljica v nič - res bi bilo škoda. Nekoliko se je hudoval na flaškon, ker ni bilo videti, koliko ga je še notri.

Besede, povedane v čast tovariša Strleta, so odražale globoko zahvalo za vse, kar je Tone storil za kolektiv Nanosa. Vsi so pozorno prisluhnili in potem s prisrčnim aplavzom potrdili soglasnost k izrečenim besedam. Vse fotografije Franc Glažar

Oživiljena aktivnost mladincev

Bruna Čeč - DSSS

Delo po komisijah

Na pobudo OO ZS Delovne skupnosti je bila v DSSS ponovno organizirana osnovna organizacija ZSMS.

Na svojem prvem sestanku, ki je bil 24. junija, smo mladinci izvolili predsedstvo, nadzorni odbor in blagajnika OO ZSMS.

V predsedstvo so bile izvoljene Renata Korpar kot predsednica, Bruna Čeč kot sekretarka ter članici Irena Požar in Irena Gnezda. Za blagajničarko smo izvolili Darinko Slabnik.

V nadzorni odbor so bile izvoljene Lucija Abram, Tea Bole in Ružica Đorđević.

Zaradi obširnega programa, ki nam ga je posredovala občinska konferenca ZSMS, smo se odločili, da v okviru naše OO ustanovimo komisijo za telesno kulturo, za SLO in DS, za kulturo in ohranjanje revolucionarnih tradicij ter center za mladinske delovne akcije.

Želja vseh nas je, da bi vsak mladinec aktivno sodeloval v tisti komisiji, katere delo mu, kot pravi-

mo, najbolj »leži«. Zaradi začetniških težav smo se odločili, da poprosimo za pomoč občinsko konferenco, da bi nam pomagala s smernicami za pripravo programov posameznih komisij kakor tudi za celoten program dela naše OO ZSMS.

Članice predsedstva in nadzornega odbora smo razpravljale še o višini mesečne članarine. Predlog je bil, naj bi vsak mladinec prispeval po 30 dinarjev.

Na seji smo se tudi dogovorili, da bomo v sredini meseca julija sklicali sestanek, na katerem se bomo natančneje dogovorili izvajanju zastavljenih nalog. O tem pa bomo poročali v naslednji številki našega glasila.

Seveda smo tudi prigriznili. Naj vam izdam, kaj je bilo v loncu - perfektna divjačina. Kuharici pa poznate - glavna je Zlata, pomožna pa Dragica. Kuhar iz postojnske »Jame« je divjačino že prej pripravil.

(Nes)misel

V DSSS M-Nanosa so oživili osnovno organizacijo ZSMS. V vse njene organe so bile imenovane izključno predstavnice nežnejšega spola. Verjetno zato, da bodo čimprej poskrbele za podmladek...

Vencelj Klofuta

Ob upokojitvi

Franc Glažar - DSSS

Prisrčno snidenje v Hudičevcu

Naš dolgoletni direktor DSSS, Tone Strle, je že v aprilu stopil v vrste upokojencev, pa vse do nedavnega nismo našli primerne časa, da bi se kolektivno srečali, pogovorili in poveselili z njim.

Potem pa je padla odločitev: dovolj je že toplo za piknik v naravi, če pa bo dež, gremo v Hudičevce. In res se je vmešal Trontelj s slabo napovedjo, zato smo jo mahnil na »kmečki turizem« v Hudičevce. Za tiste, ki bi radi šli pogledat, če je kaj ostalo, naj povemo, da je odcep za Hudičevce pred Razdrtim, pod avtocesto.

Srečanje z našim Tonetom je bilo res prisrčno. Potekalo je v mladostnem vzdušju, ki je bilo napovedano že v nagovoru. Tone je bil vedno rad med mladimi in po srcu bo vedno mlad. Vseeno pa vsi vemo, da je v življenju preстал mnoge preizkušnje in da je vedno nosil veliko odgovornost. Bil je med borci v znanih prekomorskih bri-

gadah in tudi po vojni je bil in ostal velik borec.

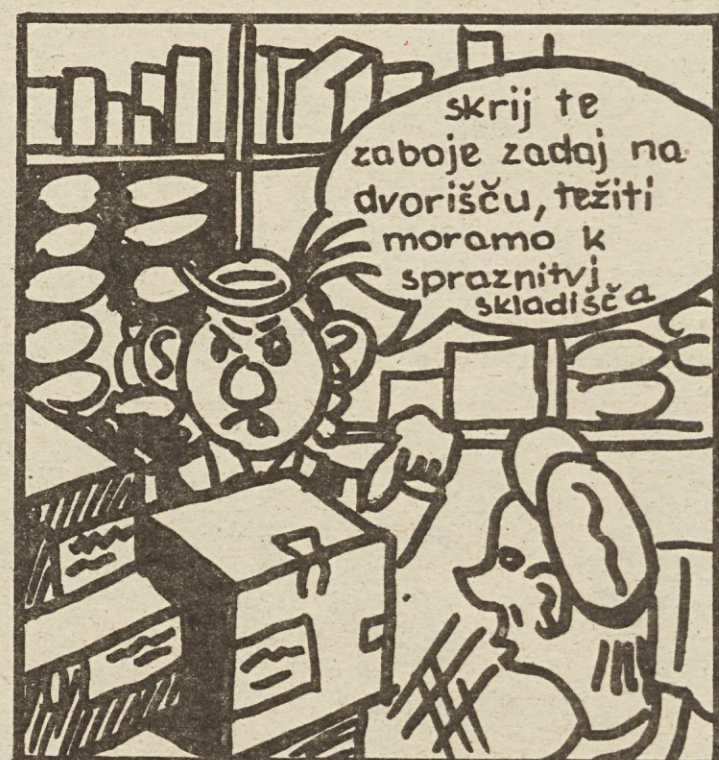
Opravljal je zelo zahtevne in odgovorne naloge: bil je javni tožilec v občini Postojna, občinski sekretar ZK, sekretar delovne organizacije in direktor skupnih služb. Njegovo minulo delo v Nanosu obsega 17 plodnih let dela in soustvarjalnosti v razvoju delovne organizacije v tem obdobju.

Spoštovanje njegovega dela in njegove osebnosti je še najbolj nazorno potrdila velika udeležba članov kolektiva in prisotnost starih Tonetovih soborcev. O prijetnem vzdušju pričajo foto utrinki.

Trgovec Jaka

Avtor: Ludvik Bizjak, TOZD Izbira

Korl in Vencelj

Humor v delovni halji

Franček iz Kopra

Dopusti, (do)pusti in do-pusti

Dvigujejo se cene, dviguje se temperatura. Obmorci ugotavljamo to takrat, kadar TV Ljubljana pod taktirko vremenoslovca Trontlja napove: »Vročinski val, ki se pomika preko Skandinavije, bo postopoma prešel Alpe in se usmeril proti ...«. Nam pa že kar močno drsijo potne kapljice preko čela in curlja nam po hrbtini »rinži« v nadaljevanju. Takrat je vročinski val že lep čas pri nas.

So pa še drugi, točnejši pokazatelji, kot na primer pokvarjene hladilne naprave in ko gostinci točijo toplo pivo. Takrat je dan znak »Dopusti so tukaj.« Na pohodu je veliko preseljevanje narodov: Nemec dol, Jugoslovan gor, Italijan tja, Avstrijec sem.

Beseda »dopust« izvira iz besede »pust«. Na Pust pa se najbolj spomniš takrat, ko imaš opraviti z našim turizmom in še posebej s cenami, strežbo in ponudbo, ko ti

natakar zaračuna dvakrat čevapčiče, eno coco, en špricer, trideset, šestdeset, stosemdeset, točno tritodvajset in te gleda kot nedolžno jagnje, veš pa, da je lakomni volk. Ali pa ti »Soncetunist« obljublja najkvalitetnejše kulturne prireditve, nastopijo pa razne šeme ob spremeljavi 2000 voltov.

Za časa dopustov je po trgovinah bolj živo. Najpogosteje slišiš besede »Danke, nur kuken!«, »Tropo caro!« in »Djenkujemo!«.

To že zveni kot kakšna obrabljena popevka Miše Kovača. Oboroženi so s fotoaparati, kamerami in z obveznimi žepnimi računalniki, da sproti ugotavljajo vrednost v svoji valuti. Najresnejši so kupci vzhodnega bloka, ki pa žal nimajo niti dinarjev niti svoje valute.

Če si žez dan ogledaš kopališča in plaže so té še najbolj podobne velikim »roštiljem«, na katerih se pečejo živa človeška telesa. Zvečer pa, oh, zvečer, ko sonce zaide - takrat pa ven, v naravo, med bifeje in gostinske mize, da se ve, da smo na dopustu. Žal traja ta čas dopustov samo dva do tri mesece, upoštevajoč tudi čas, ko pada dež in je oblačno. Samo pomislite, kaj bi bilo, če bi to trajalo skozi celo leto! Kam bi z dinarji in devizami?! Sploh pa mora tudi za nas priti čas naših dopustov!

Dopustniki se vračajo domov polni vtisov in s praznimi denarnicami, nekateri pa tudi z okroglimi trebuščki. Začne se mirno življenje, ko pa si malo odpočijemo, začnemo spet razmišljati o dopustu.

Korl: Ti, Vene, kaj pa toliko govorijo o izobraževanju in usposabljanju ob delu?

Vencelj: Eh, menda bo treba iti na stara leta v šolo.

Korl: Ne lomi ga. Poglej šolane »ta mlade«! Ali znajo kaj več kot midva?! Jaz pravim, da samo delo uči človeka.

Vencelj: Ja, imaš prav. Delo uči človeka in prav zato bova midva morala v šolo.

Korl: Hočeš reči, da nama delo ne gre od rok?

Vencelj: Ne, ampak, da nama delo ne pride pod roke!

Korl: Ti preveč bereš. Vse si pomešal.

Vencelj: Tebe je pa res težko razumeti. Vsa leta si udrihal po mladih, sedaj pa jih gladiš z vseh strani!?

Korl: Ti marsičesa ne razumeš. Ti mladi bodo vendar že naslednji mesec delali za mojo penzijo!!!

Mercator **nanos**

Nanosov vestnik, priloga časopisa Mercator, glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator - Ureja uredniški odbor - Odgovorni urednik priloge Franc Glazar (telefon: (067) 21-441) - Tisk ČGP Delo - Naklada 11.600 izvodov

Avtor: Ludvik Bizjak, TOZD Izbira

NOVICE IZ SEVEROVZHODNE SLOVENIJE

LETO I

Ljubljana, julij 1981

št.: 6

V zadnjih dveh letih so Mercatorjeve delovne organizacije iz severovzhodne Slovenije odprle več novih trgovin, med njimi tudi nekaj večjih blagovnic (v Lendavi, Črenšovcih, Lenartu, Središču ob Dravi). Na sliki je blagovnica M-Zarje iz Ormoža, ki je bila odprta novembra 1979 v Središču ob Dravi in meri okoli 1500 kvadratnih metrov. Ima samopostrežnico, oddelke za železnino, pohištvo in tekstil ter bife. Prva dva oddelka poslujeta zelo dobro, pri pohištvu in tekstilu pa se poznajo slabši kreditni pogoji. Kljub temu je bil dohodek do 30. 6. 1981 okoli 16 milijonov, kar v primerjavi s prvim lanskim polletjem oziroma prometom 8 milijonov pomeni dvig za indeks 190. Treba pa je reči, da k tej številki veliko pripomorejo tudi višje cene. Skupni promet v lanskem letu je bil okvirno tak kot so ga načrtovali, točneje okoli 40 milijonov. Besedilo: Jože Rozman; foto: Matjaž Marinček.

Ta čas v pisarnah

Kristina Antolič - MIP Ptuj, DSSS

Dijaki na obvezni in neobvezni praksi

Za dobra dva meseca je utihnil šolski zvonec in brezskrbni dnevi učencev so se pričeli. Toda ne za vse enako.

Za dijake srednjih šol v ptujski občini, kot tudi drugod, je po programu posameznih oddelkov obvezna praksa v družbenem delu. Rok in čas prakse v posameznih organizacijah je bil načrtovan po dogovoru. Učenci srednje ekonomske in upravne administrativne šole so na obvezni praksi v pisarnah, medtem ko so dijaki gimnazije in drugih šol v proizvodnji.

V delovni organizaciji MIP je prijavljenih za obvezno prakso 50 dijakov upravno administrativne in srednje ekonomske šole ter za neobvezno prakso dva dijaka, vendar predvidevamo, da se bo do konca počitnic število dijakov na neobvezni praksi povečalo.

Helena Plohl dijakinja po 3. letniku srednje ekonomske šole, je že tretje leto zapored na obvezni

Helena Plohl

praksi pri nas. Letos dela v kadrovskega oddelku delovne skupnosti in pravi, da je z delom zelo zadovoljna. Skratka, všeč ji je, predvsem zaradi nenehnih stikov s strankami. Tako je spoznala ves potek dela v kadrovski službi in delovni čas ji prehitro mineva. Sola sama ji ne dela težav in skrbi. Več skrbi ima z mislijo na zaposlitev, saj bo prihodnje leto končala šolo. Načrtuje sicer vpis na VEKS v Mariboru, toda s tem si še ne bo zagotovila delovnega me-

sta, prav tako kakor večina njenih vrstnikov.

Na neobvezni praksi dijakinja drugega letnika gimnazije, Dragica Hvalec.

Drobno črnooko deklico sem srečala na upravi našega tozda Veleprodaja.

V pogovoru, ki je hitro stekel, je začela pripovedovati o svoji obvezni praksi v proizvodnji, ki jo je že opravila. Zaradi zanimanja se je odločila, da poskusi še z neobvezno prakso. Tako lahko primerja delo delavcev v proizvodnji in neproizvodnji in se bo morebiti lažje odločila za poklic.

Čeprav dela le kratek čas v pisarni, ocenjuje, da tudi to delo ni tako preprosto in lahko kot na prvi pogled.

Nagrada za njeno prakso ne bo velika, vendar meni, da bo denar uporabila za koristne namene.

Obračun in načrti mladinske organizacije

Stanislav Graj - M-Univerzal Lendava

Na akciji tudi na Madžarskem

V naši delovni organizaciji je skoraj polovica delavcev mlajših od 27 let. V kolektivu imamo kar 130 mladincev, vendar vsi ti ne sodelujejo v mladinski organizaciji. Kljub temu smo se izkazali na delovnih akcijah.

Predsednik osnovne organizacije ZSMS v M-Univerzal Lendava, Željko Kezele, sicer zaposlen kot pomočnik v lendavski Blagovnici, nam je o delu in načrtih mladincev povedal naslednje: »Na seji ZSMS, ki smo jo imeli 23. 4. 1980, smo sprejeli program dela za leti 1980 in 1981. Sklenili smo, da bomo aktivno sodelovali pri uresničevanju srednjeročnih planov in oblikovanju planov za naslednje srednjeročno obdobje, pri uveljavljanju zakona o združenem delu, v tekmovanju za najboljšega mladega delavca-samoupravljalca in najboljšo mladinsko organizacijo v združenem delu. Organizirali bomo in hkrati tudi spodbujali idejno politično usposabljanje in stro-

Mirko Košmerl o trgovini in P(p)otrošniku

Jože Rozman

Brez odpovedovanja in naporov sodelavcev ne bi bilo nič

Ko je letos spomladi Mirko Košmerl, direktor enovite delovne organizacije M-Potrošnik iz Lenarta v Slovenskih goricah, prejel diplomo Splošnega združenja trgovine Slovenije za modernizacijo slovenske trgovine, je bil to pravzaprav povod za tale razgovor, katerega osnovni cilj je bilo zvedeti, kako poteka modernizacija trgovske mreže v nerazvitih krajih, saj cela občina Lenart sodi med nerazvita področja. Pa se je pogovor spričo drugih, trenutno bolj pomembnih stvari, predvsem imamo v mislih novo blagovnico, kar hitro zasukal drugam, saj je sam sogovornik na vprašanje o tem, zakaj priznanje tudi njemu, na hitro odvrnil:

»Diplomo jemljem kot priznanje vsemu kolektivu, saj bi en sam človek brez naporov, odpovedovanja in sodelovanja sodelavcev, brez njihove podpore, lahko le malo storil, pa čeprav je direktor.«

In kako je z modernizacijo vaše trgovine?

»Imamo 33 obračunskih enot, od tega eno blagovnico, dve samopostrežni trgovini, šest specializiranih poslovalnic, po vseh večjih krajevnih centrih v občini imamo po eno špecerijsko in eno tehnično trgovino, v manjših središčih pa sta obe združeni. Vse trgovine imamo urejene, to pomeni, da so naša last, torej odkupljene od občine, preurejene in nanovo opremljene. V zadnjih petih letih smo zgradili Blagovnico in skladišče za železnino v Lenartu, v naslednjih petih letih pa imamo v načrtu samopostrežnico v Jurovskem dolu s površino 500 kvadratnih metrov. Da smo vse to naredili, smo se morali marsičemu odpovedati, največ pri osebnih dohodkih.«

Vaše področje je nerazvito, tri četrtnine ljudi se ukvarja s kmetijstvom, občina ima okoli 18.000 prebivalcev, krajevna skupnost Lenart le 4.000. Sprašujem, ali ni Blagovnica, ki ste jo lani novembra odprli v Lenartu, za vse to prevelika?

»Blagovnica meri 3360 kvadratnih metrov, prodajnih površin je 2000 kvadratnih metrov, v njej je sedem prodajnih oddelkov z bifejem. Za sedanje potrebe je sicer prevelika, vendar, če bi se odločili za manjšo, bi naredili napako, saj bo verjetno že čez deset let premajhna.«

Pa vendar, vzrok za izgubo 200 starih milijonov, ki ste jo imeli v letošnjem prvem četrtletju, tiči

verjetno prav v tej veliki Blagovnici.

»Seveda, izgubo prinašajo obveznosti iz Blagovnice, to so krediti in obresti; investicija nas je veljala skoraj osem milijard in pol. Ugotavljamo, da trgovine, ki smo jih po otvoritvi Blagovnice specializirali v Lenartu, poslujejo zelo dobro, da pa smo zaradi pomanjkanja delovne sile malo zanemarili zunanje poslovalnice. Sedaj to napako popravljamo, pa kljub temu bomo letos težko dosegli načrtovani promet v znesku okoli 36 milijard. Za to pa so razlogi tudi drugje: razlika v ceni pada, dohodkovni odnosi niso urejeni, kupna moč pada, pogoji kreditiranja so slabši, gradbenega materiala sploh ni mogoče dobiti na kredit, čeprav dajemo prednost stanovanjski gradnji. Predlani smo imeli visoko stopnjo rasti prometa (indeks 144), ki pa je že lani začel padati. Sklenili smo, da moramo povsod povečati promet za polovico. V tistih poslovalnicah, kjer tega ne bodo dosegli, bomo morali zamenjati delavce ali zmanjšati njihovo število, saj nesporno drži, da je uspeh neke trgovine v veliki meri odvisen od ljudi, ki so v njej. Gre preprosto za to, da spremenimo odnos do potrošnika. Vseskozi se trudimo, da se prilagodimo našemu kupcu, to pa je v veliki večini kmečko prebivalstvo, saj ostali zaradi neke čudne mentalitete še vedno raje nakupujejo v Mariboru ali sosednji Avstriji, pri nas pa le najnujnejše izdelke.«

Omenili ste, da če ne bo šlo drugače, boste morali zmanjšati število zaposlenih. Vendar boste morali za njih najti nova delovna mesta, kar pa danes ni tako lahko.

»To je res težava in še ne vemo, kako jo bomo rešili. Imamo 138 delavcev in 39 učencev, skupne službe pa skrčene kar se da. Vendar ne gre, da bi začeli sedaj zmanjševati še osebne dohodeke, saj bi nam tako odšli dobri delavci. Ze itak smo z našimi plačami na repu vseh možnih poprečij. Najnižji osebni dohodek pri nas je 6.000 din, najvišji 18.000 din, povprečni pa 7.400 din. Najverjetneje se bomo odločili za daljši delovni čas v večini trgovin.«

Na nerazvitih področjih imajo trgovske organizacije običajno več trgovin, ki ne pokrivajo niti svojih stroškov, morajo pa biti zaradi oskrbe prebivalcev.

»Pri nas je med zunanjimi trgovinami, kot jim pravimo mi, samo ena taka, ki se ne pokriva, pa čeprav se dogajajo v tej naši trgovini stvari, ki se ne bi smele. Vzemimo samo trgovine kmetijskih zadrug.

Mirko Košmerl. Foto: Jože Rozman

Postavili smo jih zato, da bodo prodajale kmetijski repromaterial, sedaj pa v njih dobite vse, od loncev do špecerije. Tako pride do nepotrebnega podvajanja in nepotrebnega trošenja družbenega denarja. Sicer pa je neurejenost blagovnega prometa jugoslovanski problem. Še danes ne vemo, kje smo z veznim dogovorom o izvajanju politike cen, industrija si prilašča pravico do svobodnega oblikovanja cen, trgovini pa zožuje boniteto. Potem bomo pa čez nekaj let ugotovili, da je trgovina nazadovala in da ni sposobna prevzeti zalog iz proizvodnje.«

Vse takšne in podobne težke gospodarske razmere se lažje obvladujejo, če so notranji odnosi v sestavljeni organizaciji dobri, trdni in urejeni. Kaj lahko poveš o tem?

»Mislim, da je nadvse pomembno, da smo vključeni v plačilni promet v M-Interni banki, vendar pa nikakor ni pravilno, da vanj niso vključene vse organizacije; zato pa včasih trpi likvidnost. Iz sozda bi morale priti močnejše pobude za to vključevanje, saj če že imamo interno banko, potem naj bo ta za vse. Kar se tiče ostalega sodelovanja, mislim, da je v redu, tako v grosističnem prometu z MIP, ki pa je včasih, to je treba reči, premalo založen, kot s komercialno službo sozda, ki nam veliko pomaga. Samoupravno sporazumevanje poteka v redu, mislim, da je na tem področju sozd dobro urejen. Včasih smo morali vse akte delati sami, sedaj dobimo osnutke in jih le priredimo našim razmeram in potrebam.«

Pogovarjala sva se še o drugih drobnih stvareh, ki sestavljajo njihov vsakdan in niso morda zato nič manj pomembne od teh, ki so že zabeležene. Tako o obisku slovenske vladne delegacije v Lenartu, dotaknila sva se tudi kratke zgodovine podjetja, ki je nastalo leta 1965 z združitvijo Izbire in Potrošnika, sogovornik je pripovedoval tudi o sebi, o svojih tridesetih letih delovne dobe, ki jih je večinoma preživel kot finančnik in rekla sva nekaj tudi o tem, kako je pri vsem tem vse manj časa za nas, ljudi same.

mercator izbira panonija ptuj

Drugi o Mercatorju – od konca aprila do srede julija

Mesečni informator uprave za inšpekcijske službe, april 1981.

Inšpektor na številki 322-061 je dobil v mesecu marcu 79 prijav občanov in jim dal 83 pojasnil. Več nepravilnosti je opazil v Grmadini poslovalnici na Černetovi 23, kjer so nekaterim izdelkom zvišali cene, nekateri pa sploh niso imeli cen. Inšpektor je odgovorne prijavil sodniku za prekrške in obvestil samoupravno delavsko kontrolo.

Delo, 5. maja: Zaporne kazni trojki, ki je kradla iz skladišča.

To je bilo skladišče na Tobačni ulici v Ljubljani. Obsojeni so bili varnostnik Bergman in zakonca Režek. Prvi, kot pobudnik teh dejanj, je dobil kazen treh let in pol zapora.

Dolenjski list, 7. maja: Boj suhih in strupenih jezikov.

Gre za znano prireditev »Jezikovna nedelja« na Bohorju. Povejmo le to, da je najlepši jezik naredila Stefka Colarič, kuharica v krškem hotelu Sremič.

Delo, 11. maja: Zlepa ne bom odnehal.

Utrinki s pohoda po poteh parti-zanske Ljubljane, kjer piše takole: »Sredi strnjene kolone so z visoko dvignjenim praporom hodili taborniki: lovci in člani drugih množičnih organizacij. Še najbolj razpoznavni so bili delavci združenja Mercator. Od drugih v koloni so se razlikovali po rdečebelih čepicah z napisom svoje delovne organizacije...«

Naša komuna – glasilo OK SZDL Ljubljana-Vič-Rudnik, 12. maja: Delegati 3. kongresa samoupravljalcev – Marija Krkoč.

Sicer zaposlena v trgovini na Tržaški 22 (Tozd Dolomiti), je novinarka omenila najbolj pereče stvari, ki tiščijo trgovino danes: odnos kupcev do delavcev v trgovini, manjšanje razlike med nabavno in prodajno ceno, novi delovni čas, ki pa bo prinesel več težav drugje, saj bodo otroško varstvo, prevoz delavcev in prehrana ostali nespremenjeni itd.

Dnevnik, 14. maja: Jabolka hlapijo.

Dogovor o nižji prodajni ceni jabolk še najbolj velja za sorto jonatan, ki hitreje propada, za zlati delišes pa so cene po slovenskih mestih kaj različne, je ugotovil Dnevnik v kratki anketi, na katero je odgovoril tudi Bojan Merzdnik, referent v M-Sadje zelenjavi. Tu so razprodajali jonatan po 12 dinarjev, zlati delišes pa po 25 dinarjev.

Dnevnik, 15. maja: Kdaj nočni nakup?

Kaže, da tudi letos obalni trgovci ne bodo uresničili obljube, saj se trgovci (med njimi tudi iz M-Nanosa) za tak korak ne morejo odločiti. Zakaj? Pravijo, da imajo težave z osebjem (večina zaposlenih je žensk) oziroma otroškimi varstvom, veliko se tudi govori o višji marži ali višjih cenah v večernih urah, dovoljenja za to pa še ni. Zato pa bo, izgleda, vse ostalo pri starem...

Dnevnik, 16. maja: Pred slašičarno Marjetka

(M-Konditor) v Ljubljani je lepo urejen prostor z vabečimi mizami, ki marsikaterega potnika zadržijo. Sedaj, ko je veliko turistov, je to posnemanja vreden primer, pravi podpis pod sliko.

Dolenjski list, 21. maja: Čez mesec dni odprto?

Ne, obljubljeni datum ni obveljal za otvoritev veleblagovnice Mercator (Tozd Standard) v Novem mestu, čeprav bi morala biti dokončana že pred meseci, pa je izvajalec del storil zamudo in tako na otvoritev še čakamo. Objavljena je bila tudi slika zgradbe na Cesti herojev.

Delo, 22. maja: Vrhničani potujejo po oblačila v Ljubljano.

Zaspanost domačih trgovcev nameravajo Vrhničani zmotiti s povabilom konkurenci, saj glavna

preskrbovalca (Tozd Dolomiti in Kmetijska zadruga) ne kažete preveč posluha za večjo izbiro oblačil in tekstila v vrhniških trgovinah.

Delo, 26. maja: Dobrova: kakor da žepi krajanov nimajo dna.

V KS Dobrova ima 2700 krajanov le dve manjši trgovini, kar pa je za njih premalo. Tozd Dolomiti je sicer uredil prostor za trgovino v Podsmreki, v to delo vložil precej denarja, potem dvignil roke od nje, češ da za take majhne trgovine ni zainteresiran. Mnenje krajanov je očito zelo postranska stvar, piše Delo.

Dnevnik, 26. maja: Trgovci nič več uspešni »poslovneži«.

Pogovor z generalnim direktorjem sozda Mercator, Miranom Goslarjem, ki je med drugim dejal, da ima Mercator sicer podpisanih okoli 250 samoupravnih sporazumov z »dobavitelji« in proizvajalci po vsej Jugoslaviji, vendar trenutno ekonomsko vzdušje ni naklonjeno resničnim samoupravnim sporazumom, saj jih mnogi žele izigrati. Je pa tudi tako, da skoraj ni več blaga, ki bi se samo ponujalo, ampak ga morajo trgovci iskati, zato pa morajo podpisovati tudi sicer neugodne sporazume. Na resnične sporazume so pripravljene le tisti, katerih blago se težko uveljavi. In kako naj si v takšnih razmerah trgovina zagotovi tistih zakonskih 50 odstotkov dohodka v povezavi z združenim delom?

Dnevnik, 27. maja: Polna košara turizem gor drži...

Vprašanje, kako bodo letos založene obalne trgovine, je umestno, če se spomnimo lanskega pomanjkanja v turistični sezoni. Letos se česa takega ni bati, pravi direktor

nem mnenju najbolje založena trgovina v njihovem mestu blagovnica Mercator (Tozd Standard) na Zagrebški cesti, da pa hodi tekstil nakupovat v samo Ljubljano, kar pa ji je oporekla neka Viničanka, ki tistega, česar ne dobi v Črnomlju, prav gotovo dobi v Novem mestu, da pa tu pogreša prijaznost.

Mesečni informator uprave za inšpekcijske službe, maj 1981.

Zopet inšpektor na številki 322-061 in tokrat pod njegovo lupo M-samopostrežnica Bonifacija (Tozd Dolomiti), kjer so imeli sporne pečenice in pivško klobaso z močno potemnelo površino na narezanih ploskvah.

Dnevnik, 3. junija: Vračanje steklenic.

Občan je vprašal, zakaj v tozdu Dolomiti ne odkupujejo steklenic od piva, radenske in vina. Odgovor: »Mi odkupujemo vse steklenice, ki jih odkupujejo druge trgovine. Škoda, da tovariši ni navedel imena poslovalnice, v kateri se je to zgodilo, da bi lahko ugotovili, zakaj se je to zgodilo. Neredko se namreč dogaja, da občani kradejo steklenice ali celo zaboje praznih steklenic in jih potem prodajajo.«

Dnevnik, 5. junija

Foto kronika prinaša sliko terase na nebotičniku (Tozd Kavarna bar Nebotičnik), kamor se da pobegniti pred ulično gnečo in posrebiti kaj osvežilnega.

Dnevnik, 6. junija: Potrošniki pa še kar z dolgim nosom ali kaj se dogajalo z belo tehniko.

Ob znani aferi z izdelki bele tehnike, ki so se najprej podražili, potem pa pocenili, so v Dnevniku naredili anketo po slovenskih tr-

Dnevnik, 23. junija: Priznanje ljubljanskim kuharjem.

V zmagovalni ekipi ljubljanskih kuharjev, ki so tekmovali v mednarodni konkurenci v Celovcu in si prislužili »Zlati krožnik« je bila tudi Anica Sterle iz slašičarne Evropa (Tozd Kavarna Evropa).

Dnevnik, 24. junija: Malenkost.

Nova M-restavracija v Cerknici (Tozd Trgovina Rakek) nadvse uspešno opravlja svojo nalogo, kar dokazujejo tudi številni obiskovalci, žal pa marsikdo zanjo ne ve, saj nima niti napisne table na stavbi, še manj pa nanjo opozarjajo table ob cestah, ki jih ni.

Delo, 22. junija: Dvojna zmaga kegljačev Mercatorja.

Na kegljišču v Ivančni gorici so v dvoboju s kegljači iz Velike Gorice (SR Hrvatska) slavili igralci trebanjskega kegljaškega kluba Mercator. Dvoboje je bil v okviru srečanje med pobratenimi občinami.

Dolenjski list, 25. junija: Poslovodja za vse.

V trgovinah bi moralo biti več takih delavcev, kot je Franc Rupret, poslovodja trgovine z gradbenim materialom v Sevnici (M-KK Sevnica, Tozd Trgovina). »Tako je, če hočeš kaj imeti, ljudi pa je premalo,« se je jezil, ko je sam, bel kot mlinar, prelagal vreče na in še dodal, da od vsega ni posebnega haska, saj niso nagrajevani po prometu, in če mu ne bi bilo mar za kupce, bi lahko mirno deljal, nimamo.

Delo, 26. junija: Kocka je vendar padla.

Zaradi zapletenega odkupova-

Dnevnik, 30. junija: Vprašaj za gnila jabolka ali slabo povezani sadjarji, trgovci in potrošniki.

Na vprašanje sevniških delegatov o višini škode zaradi neprodanih lanskih jabolk, je izvršni svet med drugim kot razlog za take razmere navedel tudi to, da poslovna skupnost za sadje težko usklajuje ponudbo in povpraševanje, ker so največje trgovske organizacije (Emona, Mercator, Sadje zelenjava, Merx, Živila) pred leti izstopile iz te skupnosti.

Delo, 3. julija: Zanimarjali so redno preiskavo sladoleda.

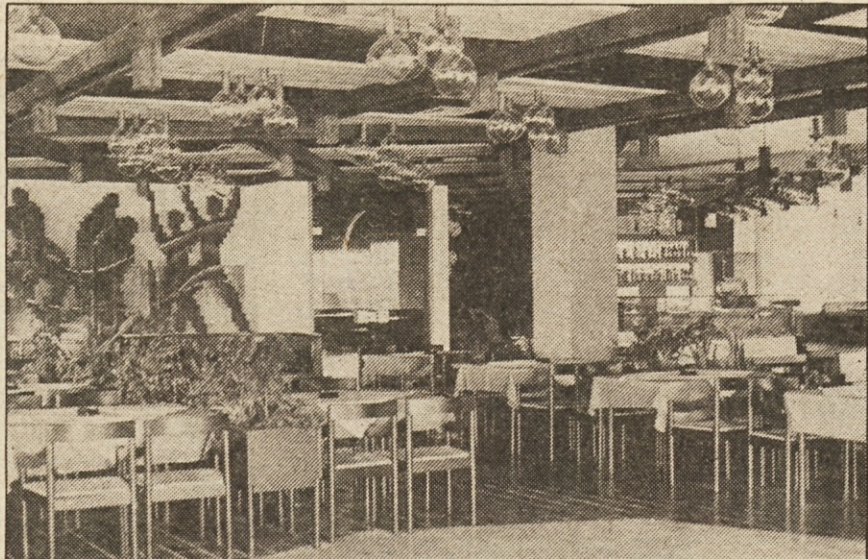
Zaradi kršitve o zdravstveni neoporečnosti živil so na ljubljanskem temeljnem sodišču kaznovali slašičarsko-gostinski lokal M-Konditor na Čopovi 14 in vodjo slašičarne. Prodajali so namreč sladoled, ki je imel preveliko stevilo mikroorganizmov.

Delo, 9. julija: Z združevanjem do boljše preskrbe mesta.

Med najpomembnejšimi nalogami za izboljšanje preskrbe v Ljubljani je tudi združitev Mercatorjeve in Emonine klavnice, kar se preskrbe tiče pa v članku še piše, da bo letos Mercator postavil tri manjše klasične trgovine, saj bodo stroški gradnje za te nizki.

Dolenjski list, 9. julija: Trgovine bodo dežurale.

Novomeški trgovci so se dogovorili, da bodo imeli vsako soboto v vseh večjih krajih v občini odprto vsaj eno trgovino do 17. ure, za konkretna dežurstva pa se morajo dogovoriti Dolenjka, Mercatorjev tozd Standard in Kmetijska zadruga Krka.

Restavracija je prijetna, gostov dovolj, le opozorilne table manjkajo. Restavracija v M-Blagovnici v Cerknici.

Dvoletnih drevesc jablan se prav nič ne tiče, če nekdo (a kdo?) ne zna stvari urediti tako, da njihovi plodovi ne bi več gnili po hladilnicah. Vse foto: Jože Rozman.

portoroškega tozda Preskrba, Maks Mauer, saj se police šibijo, trgovci pa so zaradi zalog že na meji likvidnosti. Primanjkovalo bo morda edino mesa, vendar bodo v tem primeru na voljo republiške rezerve.

Delo, 28. maja: Proizvodnja v škripcih, sisi sedijo na denarju.

Znano je, da imajo sisi znatne denarne presežke, medtem pa je imelo samo v občini Ljubljana-Center deset organizacij združenega dela ob četrtletju izgube, med njimi tudi Mercatorjeva Tovarna mesnih izdelkov.

Dolenjski list, 28. maja: Pri služku je vsakdo občutljiv.

Nič novega, da so osebni dohodki delavcev v trgovini vedno med najnižjimi v občini, pa vendar preberite tole, da je med 180. delovnimi organizacijami v novomeški občini 16 takih, kjer je marca letos več kot polovica zaposlenih prejele manj kot 8.000 dinarjev. Med temi 16. sta od večjih kolektivov le Tozd Standard (M-Velepreskrba) in Labod.

Dnevnik, 30. maja: Izbira boljše – denarnice tanjše.

Širom Slovenije so naredili anketo o založenosti trgovin, prijaznosti prodajalcev, cenah itd. Novomeščanka je dejala, da je po nje-

govinah, med njimi tudi v Mercatorjevih v Postojni in Vrhniki in tako kot drugod tudi tu ugotovili, da so pralne stroje iz Gorenja sicer dobivali, vendar brez cen, zato so stroji ostajali v skladišču.

Dnevnik, 10. junija: Ljubljanski mozaik.

Podpis pod sliko pove, da naj bi konec julija odprli novo skladišče na Slovencevi cesti (Tozd Grosist), kar bi se moralo zgoditi že oktobra lani. Skladišče z 30.000 kvadratnimi metri površine bo veljalo okoli 650 milijonov, od tega 10 odstotkov notranja oprema.

Delo, 10. junija in Dnevnik, 13. junija

sta poročala o 4. letnih športnih igrah delavcev Mercatorja, ki so bile v Ribnici.

Dolenjski list, 11. junija: Najboljši trgovec je založenost.

To po članku sodeč velja za nakupovalni center v Krškem, ki ima na 7.000 kvadratnih metrih poleg veleblagovnice (M-Preskrba Krško) še banko, turistično agencijo, cvetličarno, poslovalnico Planike, restavracijo, bistro, zaklonišče in otroški vrtec ter diskontno trgovino. Upravnik Vili Manček je povedal, da zaenkrat poslujejo zadovoljivo, največ prometa je seveda ob koncu tedna.

nja zemljišč ob Jurčkovi poti so člani stanovanjske zadruge Mercator-Kartonažna tovarna kar dve leti čakali na podpis pogodb, stvar pa se je končno uredila in združniki, razen tistih, ki so v tem času obupali zaradi čakanja ali previsokih cen, sedaj podpisujejo pogodbe.

Delo, 30. junija: Pozabili so izplačati obresti.

To so med drugim naredili tudi v M-Slogi, kjer kupcem avtomobilov in drugega blaga niso obračunali obresti za prvih trideset dni, kot to določa zakon, čeprav kupci plačanih avtov in blaga niso dobili v mesecu dni. Temeljno javno tožilstvo je zato vložilo obtožnice zoper odgovorne.

Dnevnik, 30. junija: Tudi prodajalci so ljudje.

V krajevni skupnosti Bratov Babnik so z novo M-samopostrežnico ustanovili tudi potrošniški svet. Ta je nedavno dal v trgovino pritožno knjigo, v kateri so se dosedaj nabrale štiri pritožbe in vse grajajo prodajalce. Poslovodja trgovine pravi, da so vse pritožbe take, da bi jih lahko mirno rešili, če bi prizadeti le navedli svoje podatke, sicer pa se včasih tudi kupci sila nestrpni in ne znajo odpustiti prodajalcu tudi povsem nena-merne napake.

Edvard Gabrovšek: »Mislim, da prehajam sedaj v kvalitetnejšo stopnjo v svojem razvoju...«

direktorja tozda Grmada. Članek pripoveduje o življenjski zgodbi mladega nogometaša in športnika do študenta prava, ki se je potem bolj posvetil sportu in poklicu, na nogomet pa mu ostajajo le lepi spomini.

Zbral in zapisal: Jože Rozman

mercatorjev MOZAIK

Konditorjeva pizzerija Marjetica na Trgu OF v Ljubljani slovi po dobrih pizzah. Izredno rahlo in krhko testo je obloženo z dobrotami – pač po želji naročnika. Slastne pizze nasitijo še tako lačnega in izbirnega gosta. Škoda le, da imajo v Marjetici prostora le za dvanajst sedečih gostov.

Razstava pohištva v Trebnjem postaja že tradicionalna. Naš tozd Gradišče (M-Rožnik) jo že vrsto let pripravlja v telovadnici osnovne šole. Letošnja pa bo najbrž malce drugačna kot leta poprej, saj zaostrim kreditni pogoji zahtevajo kar 50-odstotni polog.

Grmada je pred kratkim delno preuredila manjšo klasično trgovinico v Savljah in jo sodobno opremila. Že v mesecu maju so v Dolomitih preuredili trgovino »Na vasi« v Borovnici. Povečali so jo, vanjo postavili manjkajočo opremo in tudi popestrili izbiro blaga. Pred štirinajstimi dnevi pa so odprli tudi prenovljeno prodajalno v Šentjoštu.

S 1. julijem se je pričel po vseh živilskih trgovinah organiziran odkup embalaže. Seveda je treba zamisliti pozdravitelj, saj poslej (vsaj pričakovati je tako) steklenic, zabojev, plastenk in podobnega ne bo več manjkalo. So trgovci zadovoljni s tem? Kaj različnih mnenj so in na kak način odkupa imajo vrsto pripomb. Njihove misli bom sklenil v obširnejši zapis v naslednji številki.

Slikarko Tatjano Košir sem predstavil v prejšnji številki glasila, ko je imela svojo prvo samostojno razstavo v Mercator Turistu. Vendar je v sestavku prišlo delo pomoče. Tatjana je zaposlena v naši Tovarni mesnih izdelkov kot diplomirani inženir živilske tehnologije. Za pomoto se vlužno opravičujem!

Poletje je končno tu, z njim pa vroči dnevi. Hladimo se s pijačami, sladoledom. Vsega tega gre zdaj v naših trgovinah še veliko več v denar. Nemalo je kupcev, ki kupujejo po cele zaboje piva, radenskih pijač in drugih osvežilnih napitkov. Prav zaradi tega so nekateri, sploh manjše prodajalne, dobesedno natrpane z embalažo.

V Dravljah v Ljubljani je dobro znana gostilna »Pri Gusteljnu«. Predvsem stari Ljubljančani jo dobro poznajo, saj je bila od nekdaj cenjena. Zdaj, poleti, ko je vročina, je prav prijetno posedeti pod senco mogočnih kostanjev in se osvežiti ob vrčku piva. Kako je zdaj »Pri Gusteljnu«, ko je v sestavu tozda Ilirija, bomo zapsali prihodnjic.

Razstavo domače obrti so v prvih dneh julija pripravili v Cerknici. Kajpak je sodelovala tudi naša Kmetijska zadruga, ki se med drugimi ukvarja tudi z zbiranjem in prodajo izdelkov domače obrti. V povezavi z Domom v Sodražici so zbrali vse vrste za tiste kraje značilnih lesenih predmetov in izdelkov, ki so pleteni iz šib ali slame.

Diskont trgovina v Polju je končno le odprta. Uredili so jo v prostorih nekdanje samopostrežbe, ki je bila lani, ob otvoritvi nove v Slapah, zaprta. Dela so se močno zavlekla, saj so predvidevali začetek poslovanja že za spomladi. Diskont ima nekaj lastnih parkirišč, z njim pa upravlja tozd Golovec.

»Vse za morje« pa je ime nove prodajalne v Portorožu, ki jo je pred dnevi odprta tozd Preskrba (M-Nanos). Prodaja kopalno opremo, olja in kreme za sončenje, športne artikle in drugo, kar sodi na plažo. Isti dan so v Luciji predali namenu tudi novo diskontno prodajalno. To je za Portorož in okolico prva tovrstna trgovina.

Pravo poslastico so ob koncu slavlja predstavljali iz beljakov in sladkorja pripravljene labodi, polnjeni s sladoledom Ljubljanskih mlekarn. Obe fotografiji Mile Bitenc

Uspešen prikaz kakovosti

Mile Bitenc

Konditor na kmečki ohceti

Malce dvoumen naslov, kaj? No, Konditor se je pred leti res »oženil« z Mercatorjem, ampak ohceti zaradi tega ni bilo. Bila pa je konec julija Kmečka ohceta v Ljubljani in na tej ohceti je bil tudi Konditor.

Kmečka ohceta, ki je pred nekaj leti ponovno zaživela, je za Ljubljano in celo Slovenijo velik dogodek. Ne le da popestri poletno življenje v našem mestu, temveč nudi še marsikaj več. O tem zdaj ne bi razpravljali, saj so že časopisi dosti pisali.

Tisto soboto, ko so pari izrekli svoj usodni »da«, je bilo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani nadvse veselo že od zgodnjih jutranjih ur. Začele so se zbirati pisane noše, pa godbe in pevci, poročni pari in vsi drugi, ki so sodelovali v svatovski povorki.

Naš Konditor je takrat že imel nared pisano stojnico, polno sladkih dobrot, ki se spodobijo na takšen dan. Spekli so odlične pehtranove štruklje, ki jih sicer ne delajo. Ponudili so domače krofe in žepke, orehove zavitke ter iz maslenega testa spekli na kupe maslenih štruk in src. Da, vse to je danes že malce pozabljeno, a ob takšnem dogodku, kakršen je kmečka ohceta, sodi na mizo. Tudi slane preste so vabile, še posebej tiste velike, ogromne, za bore tri jurje. Napekli so jih le nekaj, bolj za reklamo in marsikomu je bilo žal, ko so pošle.

Prijazna dekleta, ki so ta dan

prodajala na prostem namesto v slaščičarni na Trgu OF, so bila zadovoljna. Zato, ker so sladkarije pač šle dobro v denar, in tudi zato, ker so bili mnogi kupci s ponujenimi posebnostmi zadovoljni.

Pravo presenečenje so v Konditorjevih delavnicah pripravili mladoporočencem. Vsak par je dobil

na mizo veliko domačo potico, pečeno v pravem kmečkem modelu.

Ko pa so proti koncu slavlja natakarji postavili na vsako mizo velikega laboda, si marsikdo ni mogel napasti oči. Iz beljaka in sladkorja so pripravili pravcate labode, ki so jih Ljubljanske mlekarnice za poslastico ob koncu slavlja napolnile s sladoledom.

Ni treba posebej reči, da so bili tisti, ki so vse to spravili po grlu, najbolj veseli. Rekli so: kdor zna, pa zna!

In Konditor zna – ve, kaj je treba.

Konditor je za letošnjo Kmečko ohceta pripravil stojnico, ki se je kar šibila od za to priložnost posebej pripravljenih dobrot.

Novost, ki to ni

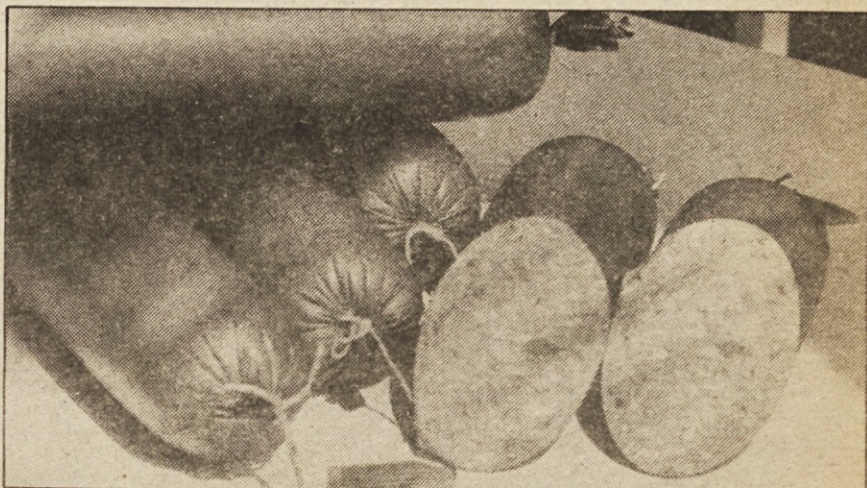
Mile Bitenc

Sirova salama

Dopoldne, ko stopimo v trgovino in kupujemo malico, dostikrat ne vemo, po čem naj sežemo. Vedno isto, si mislimo, ko gledamo v vitrino z mesnimi izdelki. Naveličali smo se že ljubljanske salame, pa posebne, tirolske...

Če tu pa tam ponudijo kakšno novost, jo radi sprejmemo. To, kar je dala pred kratkim v prodaja naša Tovarna mesnih izdelkov iz Ljubljane (M-Velepreskrba), sicer ni čisto novo, saj smo sirovo salamo kupovali že pred leti, vendar je dolgo časa niso proizvajali. Zdaj so jo ponovno pripravili po odličnem receptu in mesni masi dodali 25 odstotkov sira. Za takšne izdelke mora biti sir mehak in gauda je ravno pravi.

Takšnega izdelka trenutno ne proizvaja nihče drug. Zaenkrat jo napravijo okrog 300 kg dnevno, kar je v primerjavi z drugimi salamami bolj malo (tako na primer dnevno proizvedejo kar dobro tono ljubljanske salame).

Sirova salama, novi izdelek ljubljanskega tozda TMI, bo – tako vsaj upamo – kmalu našla pot v vse Mercatorjeve prodajalne. Foto Mile Bitenc

mercator izbira panonija ptuj
trgovina na drobnico in debelo našt. o. ptuj
tozdi maloprodaja in suhi o.

PRODAJALNA

KOLONIALE

Ko me je pred kratkim pot peljala na Štajersko, sem se ustavil med drugim tudi v Ptuj, pred trgovino Koloniale. Tam so uredili izložbo v stilu Radenske. Toda veliko bolj privlačna kot izložba se mi je zdela tale napisna tabla nad prodajalno. Je ko-

vinska, lično izdelana in natisnjena v aranžerskem ateljeju MIP. Seveda pa ni edina: takšne nove table so tudi nad drugimi MIP-ovimi trgovinami. Vredno pohvale!

Besedilo in foto: Mile Bitenc

Grmada se je končno lotila prenove trgovine na Titovi 238 v Ljubljani. Že lani so jo imeli namen preurediti v samopostrežbo, vendar so bile realne možnosti za začetek del še pred kratkim. V novi, večji trgovini (svoje prostore je odstopila tudi krajevna skupnost) bo seveda tudi izbira večja kot doslej. Foto Mile Bitenc

Lek Ljubljana

Dan na dan za nego zob

Lekovi šamponi z domiselnim imenom Dan na dan so prav gotovo vsakomur znani. Dan na dan pa je zdaj tudi ime nove kolekcije izdelkov za nego zob in ustne votline. Tako se namreč imenujejo nova zobna pasta in zobna ščetka.

Ti izdelki so nastali v Lekovih razvojnih laboratorijih, na osnovi najnovejših dognanj uglednih strokovnjakov. Poglejmo, kakšni so posamezni proizvodi iz družine Dan na dan.

Zobna krema Dan na dan aktiv z zdravilnimi zelišči preprečuje krvavenje in zmanjšuje vnetje dlesni. Testiranja zobne kreme Dan na dan aktiv v specialističnih zobozdravstvenih ustanovah v Ljubljani so pokazala in potrdila, da je zobna krema izjemno učinkovita pri preprečevanju vnetij dlesni in pri odpravljanju že nastalih vnetij v začetnih fazah. Kombinacija sestavin v zobni kremi deluje pomirjujoče na vnete in občutljive dlesni, jih okrepi in tudi izboljša prekrvavitve.

Drugi del nove kolekcije **Dan na dan** pa so **zobne ščetke**. Te so pripravljene na osnovi najnovejših spoznanj o kakovosti, ki je potrebna za dobro in učinkovito zobno ščetko.

Zobne ščetke Dan na dan imajo posebej oblikovano držalo, ki omogoča najlažji dostop do vseh zob v ustni votlini. Ščetine so iz

kakovostnih umetnih vlaken. So mehke in svojo obliko obdržijo tudi po daljši uporabi. Posebej pomembno pa je, da se takšna vlakna ne navzamejo raznih bakterij in so prav zato veliko bolj čista kot naravne ščetine.

V Leku so poslušali nasvet strokovnjakov stomatologov in izdelali dve vrsti ščetk **Dan na dan**. Ena je nekoliko trša s koničasto pristriženimi vlakni in je namenjena za učinkovito čiščenje zob. Druga ščetka je mehkejša in ravno pristrižena. Z njo lahko intenzivno čistimo zobe in hkrati masiramo tudi občutljive dlesni.

Mogoče se, drage bralke in bralci, spomnite, zakaj so v Leku izbrali prav ime **Dan na dan**. Odgovor na to vprašanje je sila preprost, čeprav mu včasih nočemo najbolj verjeti. Noben izdelek za nego zob, pa naj bo še tako dober, ne pokaže pravega učinka, če ga ne uporabljamo redno, **dan na dan**.

Prepričani smo, da so izdelki Dan na dan tisto, kar vsakdo izmed nas potrebuje, da bi ohranil lepe in zdrave zobe.

Novost v ponudbi pijač

Vroči poletni dnevi so le prišli. Iščemo si prijetne osvežitve ob potokih, rekah, jezerih, kopamo se v morju. Tudi znotraj se radi zmočimo in če je osvežilna pijača dobra, okusna, potem kaj radi sežemo po njej. Odslej bomo pili **Swing eksotik**.

V zadnjem času so brezalkoholne pijače iz tropskih sadežev na evropskem tržišču povzročile pravi »bum«. Zakaj ne bi kaj takega ponudili tudi na domačem tržišču?

V jabolko je ugriznila Radenska, ki je znana kot največji polnilec mineralne vode in brezalkoholnih pijač na osnovi mineralne vode v Jugoslaviji. Novost je osvežilna brezalkoholna pijača **Swing eksotik**.

Kakšen je **Swing eksotik**? Tako kot vse druge brezalkoholne pijače Radenske je tudi ta pripravljena na osnovi mineralne vode Radenska tri srca. Je normalno sladka pijača, pripravljena iz naravnih izvlečkov eksotičnih sadežev **manga, papaje in marakuje**. Ti okusi, pomešani med seboj, dajo novi pijači res fantastičen okus. Mešanica okusov treh tropskih sadežev predstavlja, v primerjavi z obstoječimi okusi brezalkoholnih pijač, novost. Prav zaradi te drugačnosti pomeni prijetno osvežitev na tržišču pijač. Mango, papaja in marakuja so sadeži tropskega podnebja, ki so bili do sedaj na našem tržišču popolnoma neznan.

Mango, papaja in marakuja uspevajo v Južni Ameriki, Novi Zelandiji, Indiji, Indoneziji, Afriki in Avstraliji. Meso sadežev je zelo sočno, sladko in aromatično ter polno vitaminov. Mango, papaja in marakuja dajejo pijači svojevrsten, prijeten okus.

V Radenski pravijo, da za pitje priporočajo prijetno ohlajen **Swing eksotik**. Odlično se meša tudi z žganimi pijačami in te skrivnosti boste kaj kmalu odkrili tudi sami.

Na »Plesu pod Radensko marelo«, ki je bil konec aprila v naši restavraciji v Cerknici, je več kot

tristo udeležencev že poskusilo **Swing eksotik**. Prav vsi so bili navdušeni nad novim okusom. Zapisali so pohvalne ocene in mnogi kar sami preskusili, da se odlično meša tudi z vini.

Dosedanje degustacije in rezultati testiranja so pokazali, da je **Swing eksotik** pijača, po kateri bodo potrošniki prav radi segali.

Tako, zdaj vemo, kaj je **Swing eksotik**. Povedali smo tudi, kateri tropski sadeži so mu dali tako prijeten okus. Toda teh še ne poznamo in prav je, da to sadje tudi opišemo.

Mango je sadež drevesa, ki je doma v Indiji in tam ga poznajo že polna 4 tisočletja. Od tam se je preko Perzije razširil v zahodno Afriko in Ameriko. Indija je z nasedi tega sadeža bogata, saj merijo njegovi nasadi preko 2 milijona hektarjev. To pa pomeni, malce drugače povedano, kar 70 odstotkov svetovnega pridelka. Znanih je blizu 1000 vrst munga. Sadeži so različnih velikosti in težki od 10 dekagramov do dveh kilogramov. So ovalne oblike, barve pa so različne: od zelene do rumeno oranžne in rdeče, ko je sadež zrel. Mesnati del sadeža je korenčkasto oranžne barve, zelo aromatičen in mehak. Sadež ima v sredini eno koščico, ki je mehka in ovita v tanko prevleko. Sok je primeren za vse vrste napitkov, vendar se sam pije bolj redko, ker je preveč aromatičen. Domačini ga zato mešajo s citroninim sokom in s tem dobijo okusno osvežilno pijačo, ki vsebuje mnogo vitaminov in drugih snovi.

Papaja je doma v Srednji in Južni Ameriki, uspeva pa tudi v južni Afriki in Indiji. Drevo zraste do 8 metrov visoko, plodovi pa so težki celo do 6 kilogramov. Lupina je temnozeleno do rumene barve in

pod njo je rahlo rdečkasto sadno meso, polno drobcenih črnih pečk. Sadež je sladek in ima rahel muškati priokus, zori pa od maja do oktobra. Sadež vsebuje mnogo aminokislin, vitaminov in karotinov. Uživa se kot namizno sadje, predeluje pa se tudi v marmelado, kompote in v sokove. Ko sadež še ni nezrel, ga lahko kuhanega uporabljamo kot zelenjavo.

Marakuja uspeva na plantažah v vzhodni in zahodni Afriki, Sred-

nji in Južni Ameriki, Novi Zelandiji, Indoneziji in Avstraliji. Sadež sam je manjši od munga, ovalne oblike, lupina pa je rdeče rumena. Sadna masa je zelo sočna in sladka, zelo aromatična in po okusu spominja na oranžni sok, pomešan z breskovo malinovo aromo. Čisti sok iz tega sadja so običajno ne pije, ker je preveč aromatičen. Zelo prijeten in osvežilen napitek pa se dobi z mešanjem različnih tropskih sadežev.

Tako smo torej spoznali tudi sadeže, katerih sokovi so se zbrali v novi radenski pijači, **Swing eksotik**. Poskusite ga – prav gotovo bo všeč tudi vam in potem bo vaš novi družinski prijatelj.

Mercator kis v vsako našo prodajalno

Vroče je. Letovišča so polna – ne le ob morju, temveč tudi ob jezerih in v planinah. Pa vendar so prenekateri ostali doma in vročina tudi njim ne prizanaša. Vse pa muči huda žeja in često ne vemo, po čem bi segli, da bi jo vsaj ublažili, če ne že odpravili.

V Kolinski svetujejo, da je žejo moč ublažiti s primerno pripravljeno solato. Zanj pa moramo seveda uporabiti kakovosten kis in takšnega izdelujejo prav v Kolinski. Pripravljen je iz prvovrstnih naravnih sestavin, brez vsakršnih kemičnih dodatkov.

Mercator kis še posebej priporočamo, saj je visoko kakovosten in že dobro znan. Polnijo ga v tozdu Vinocet v litrske plastenke s posebno nalepko. Mercator kis je vinski in tudi alkoholni kis. Prav je, da ga najdemo na prodajnih policah vsake Mercatorjeve trgovine.

Police v prodajalnah pa seveda lahko dopolnimo in obogatimo še z drugimi vrstami kisa, ki jih prav tako izdeluje HP Kolinska, tozdu Vinocet. Poglejmo, katere vrste kisa so to.

To je 9 odstotni alkoholni kis, 4 odstotni vinski kis in aromatizira-

ni kis, ki je tudi 9 odstotni. Vsi so pripravljene iz pristnih naravnih snovi, po najsodobnejši tehnologiji.

Spregovorimo še o posebnosti. Te so vedno dobrodošle in kis **Salatina** je prav prijetnega okusa. Tisti sadno-jabolčni in oni drugi, česnov.

Kis Salatina sadno-jabolčni je prav okusen in nadvse zdrav. Človek niti ne pomisli, kako pomembne sestavine so zbrane v navidez skromnem sadežu, jabolku. Jabolčna **Salatina** vsebuje natrij, fosfor, kalij, magnezij, kalcij, žveplo, železo, fluor in silicij. Mi pa namesto po jabolkih raje segamo po pomarančah, bananah, mesu, solati... Da, če imamo radi solato, potem jo napravimo z jabolčnim kisom **Salatina**.

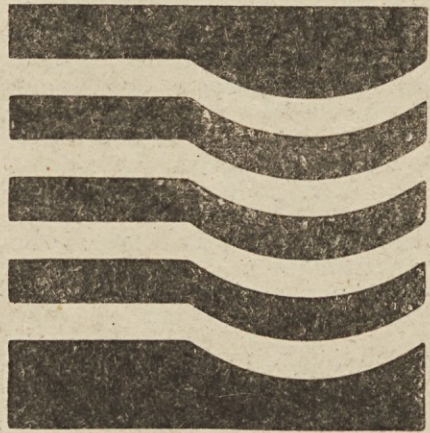
Povedali smo že, da je **Salatina** zaradi tega in tega nadvse zdrava. Povejmo pa še to, da lahko prav iz

jabolčnega kisa **Salatina** napravimo zdrav in okusen, predvsem pa osvežujoč napitek. Zanj potrebujemo le dve žlici kisa **Salatina**, dve žlici medu in četrt litra vode.

Napitek pijemo zjutraj na prazen želodec in dvakrat dnevno pred jedjo.

Tako, zvedeli ste vse o **Mercator kisu** in o **Salatini**, ki naj bosta na vsaki polici naših prodajaln.

HP Kolinska

Kolinska

			MLEČNI IZDELEK	GRAFIK	RADIJ	PREBIVA LEC VIČA	PRIPADNIK INKOV	HOSTVO	KAZALNI ZAIIEK	JADRAN. OTOK	KRŽIANKO SESTAVILA IN RISALA MAJA HOČEVAR
VZDRA-NOST PRI HRANI	VITEZOVA OBLEKA	POŽELJENE	MILA TIKIJA	OSNOVNA ENOTA	SOLNIZ-ZLOG	TEKSTIL-IZDELEK	BARVNI ODTENEK	GORA V TURČIJI	PETER ERJEN RUMSKA ENA	KODRANK. KLUB	SOLNIZ-ZLOG
ŠKAMPNA NAŠIN RANA - TRODEVI											IN TAKO DALJE
ŽENSKA, KI PLANIRA											
Š. IN Ž. SAMOGL.	LOVEC NA KRTE								HRVAŠKI PETROL		TOČNA BODEČA OKRASNA RASTLINA
RADO PAHOR	ALPE ADRIA			ITAL. MESTO ORIGINAL DARILO							
NETO			ZELO ZAJAMA POPEVKA NOVIH POSILOV	RUSKA PLESALKA PAVLOVA	GLEDAL. IGRALEC BAN	BARČICA OKR. M. IME NIKOLA?					ŽILA ODVOD-NICA
AR											
DOLGO-TRAJNA ALBA - VEST			GROBO SUKNO							ETIOPSKI PLEMISKI NAZIV	
VAS BUZU KOČEVCA			STEŽA, TUDI ŽNOJ	NIČ	SALA REKA V VOJVODINI					MURENČEK ZVER 12 SCYERANE AMERICKE	
DEL PRSTA			BEROCA VODA	AVTOŽEN. NIŠA						VEČANJE EGIPTOV. PRESEDN.	
7. ČRKA ABECEDE	DVORANA ZA PREDV. FILMOV NARODNA UNIVERZA				S. SAMOGL. AVAR.	BODEČ PLEVEL AVT. OBIL. TURČIJE					LAHKA PROZORNA TRAVJINA
ENOT-NOST										OSTRIVEC	
GODNA ŽIVAL Z LEPIM KRZNOM			OSEBNI ZAIIEK	NOČNI LOKAL PLOD BUKOVE						VRATA OZ. ZAIM.	GLAVNO MESTO GAJE
CELIZI	G. ČRKA DELEK IZ PASJABNA RATE	VRY TOVARNJA V KAMNIKU				POSODA ZA PREHAŠ-NJE NPR. MILERA					
ING.						IVAN TOME			KIM LEANT	VIDOV OLEG	12. ČRKA ANA MARITA
OKANE - NELA SMOLA											
TROPSKA RASTLINA											

naš nasvet

Prav smešno je, kako so drobne in na videz neznatne stvari včasih dovolj, da rečemo: ta dan pa ni bil takšen kot kot drugi. Že malenkosti nam lahko počutje mnogo polepsajo.

Ce bi vam zdajle postavil vprašanje, kaj je svetloba, bi bil odgovor, pa čeprav je vprašanje videti prvi hip enostavno, najbrž težak. Svetloba je nekaj, s čimer si ne dajemo pretiranega opravka in dan, ki je svetel, se nam zdi samoumevna stvar. Pa je prav svetloba tisto, kar nam ob raznih priložnostih lahko pričara različna razpoloženja.

Strokovnjaki v Iliriji-Vedrog dobro vedo, da svetloba ni nepomembna stvar. Prijetno vdušje je lahko tudi ob sveči. Prav zato zdaj prihajata na trg dva nova izdelka, ki jih v državi ne proizvajata nihče drug.

Plamenica bi bila lahko kot vsaka druga sveča, pač v lični embalaži, z nekoliko neobičajno velikim stanjem, če ne bi bila vendarle drugačna. Ta njena drugačnost ni namenjena sama sebi; plamenica namreč gori več ur, zagotovo pa toliko časa, kolikor traja povprečna slovenska zabava. Popetri nam lahko počutje ob zabavi. Najpomembnejše je to, da vreme ni tisto, ki bi ji vzelo plamen; še tako

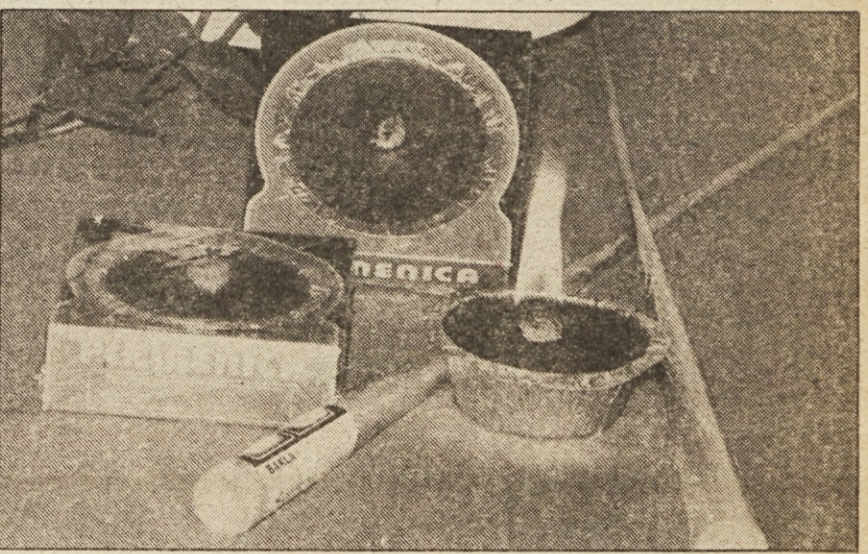
niško hišico ali pred šotorom nam bo takšna plamenica prišla še kako prav. Svetila nam bo in hkrati popestrila vzdušje.

Plamenica Ilirija-Vedrog pa utegne biti tudi poslednji up razočaranega avtomobilista, ki je nekje na temni cesti ostal sam. Sicer tako priročne baterijske svetilke imajo eno samo napako: zatajijo takrat, ko jih najbolj potrebujemo. S plamenico pa bo signalizacija na cesti daleč vidna, predvsem pa učinkovita.

Plamenica, ki jo prodajamo na oddelkih s svečami v blagovnicah, pa v trgovinah s športno opremo in tudi na bencinskih črpalkah, stane 64,70 dinarjev.

Bolj privlačna kot planenica - vsaj po videzu - pa je bakla. Skupaj z lesenim držalom je dolga 83 cm, enako kot plamenica pa jo uporabljamo na prostem. Kdaj in ob kakšnih priložnostih? Možnosti je toliko, kolikor jih daje človeku iznajdljivost.

Hoteli, restavracije, gostinski lokali, ki so vsem na očeh in tisti, ki pritegnejo goste prav zaradi svoje odmaknjenosti in skritosti, bodo lahko prijetno počutje še popestrili. Mogoče bo prav prižgana bakla dolgočasen večer napravila prijetnejši. To je do gosta le drobna pozornost, ki pa je veliko vredna.

Nagradna križanka »Paloma«

Proizvode in njih kakovost, ki jih boste ob pravilni rešitvi zasledili v naši tokratni križanki, vsi dobro poznamo. Potrebni so nam malodane povsod in radi jih uporabljamo. To dobro vedo tudi **Sladkogorski** in trudijo se, da bi jih v naših trgovinah nikoli ne primanjkovalo.

Ker so nam v **Sladkogorski** za reševalce obljubili pet lepih nagrad, pohitite in čimprej, najpozneje pa **do 12. avgusta**, pošljite pravilno izpolnjen kupon in rešitev križanke na naslov SOZD Mercator, Studio za ekonomsko propagando, 61000 Ljubljana, Breg 22. Na ovojnico obvezno pripišite »križanka Paloma«.

Maja Hočevar

predstavljamo vam

iz programa

Dobro se že poznamo s **HP Droga** in mnogimi izdelki, ki jih pošilja na trg. Pa vendar morda vsega le ne vemo in tako smo se domenili, da vas odslej v naši novi rubriki spoznamo z novostmi in tudi svetujemo nakup in uporabo izdelka, ki ga morda že poznate. Dober nasvet je pač vedno dobrodošel, kajne?

Poletje je tu. To je čas dopustov, izletov v naravo in s tem tudi piknikov. Kaj radi se zberemo okoli žara in uživamo že ob samem pečenju. Vsaka takšna jed pa še toliko bolj tekne, če je začinjena tako, kot je treba. Morda se sliši čudno, vendar povsem drži, da moramo začimbe pravilno izbrati in jih dodati posameznim jedem.

Čevap in Koko sta že pripravljene mešanici naravnih začimb za vse vrste mesa, imata pa različni »nalogi«. Čevap uporabljamo za meso za čevapčiče, pleskavico, z njimi začinjimo raznjice in vse ostale vrste mesa, Koko pa je me-

šanica začimb za perutnino. V vsaki vrečki je prav vse, kar potrebujemo za kakršnokoli pripravo različnega mesa.

Poglejmo še, katere začimbe so zmešane v teh vrečkah, na katerih je ime Čevap oziroma Koko. Čevap sestavljajo kuhinjska sol, česen v prahu, in poper, v mešanici z imenom Koko pa so sol, sušena zelenjava in še druge naravne začimbe.

Praktična in okusna mešanica začimb ne bo dobrodošla le v domači kuhinji, pač pa tudi in predvsem na vikendu ali pikniku, saj nam ne bo treba več misliti posebej na sol, poper, česen in drugo.

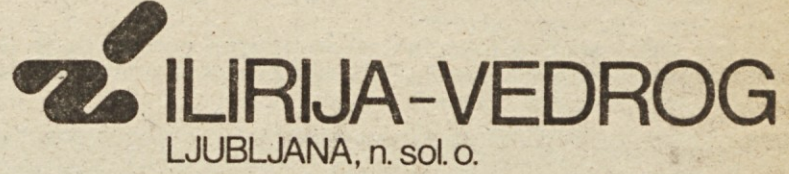
močan veter je ne upihne.

Domišljiji je prepuščeno, kdaj jo boste prižgali vi. Morda na pikniku, ki se bo potegnil pozno v noč. Zdaj, ko so poleti večeri topli, prav radi posedimo na vrtu. Morda pa si boste s plamenico pričarali bolj domače vzdušje kar na balkonu stanovanja. Tudi pred počit-

Cena za baklo je 77,85 dinarjev

in je tudi že v prodaji. Novi izdelki **Ilirija-Vedrog** bodo prav v teh poletnih dneh gotovo dobrodošli. Že za nekaj desetakov lahko s svojo svetlobo in pisanimi barvami napravijo prijetno vzdušje.

Mile Bitenc

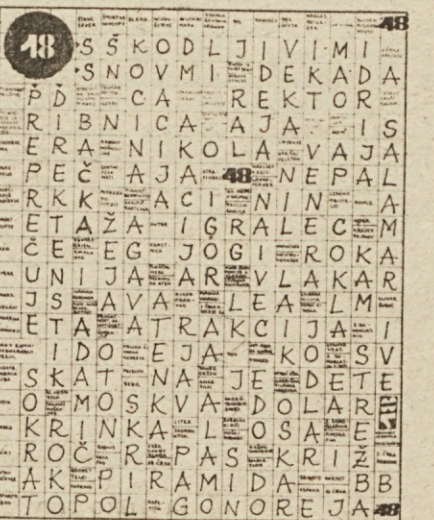

Izid žrebanja rešitev nagradne križanke »48«

Do predpisanega roka smo prejeli 522 rešitev nagradne križanke »48«, za katero smo razpisali tri nagrade. Ker je bilo tudi tokrat več rešitev kot nagrad, smo z žrebom določili tri, ki prejmejo nagrade **Leka** iz Ljubljane. Ti so:

- Marjeta Novak, Mercator-Mednarodna trgovina, TOZD Stoklo, 61000 Ljubljana, Titova 36;
- Janez Lovšin, Mercator-Rožnik, TOZD Jelka, 61310 Ribnica, Koldvorska 3 b in
- Jože Cvetko, MIP Ptuj, TOZD Maloprodaja, 62250 Ptuj, Lackova 8. Nagrajencem čestitamo in prosimo, da nagrade čimprej, sami ali preko svojega zastopnika prevzamejo v Studiu za ekonomsko propagando, Ljubljana, Breg 22.

Rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke

KUPON KRIŽANKA

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite - Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Matjaž Marinček

Vrhunsko priznanje naši kulinariki

Del vsakoletnega celovškega velesajma je GAST, specializirani gostinsko turistični sejem. Tudi letos je v okviru tega sejma potekalo mednarodno strokovno tekmovanje GAST-Büffet '81, že osmo po vrsti.

Namen tega tekmovanja, ki je potekalo v času od 21. do 26. marca, je prikazati, kako je mogoče z običajnimi stroški in trudom v vsakodnevni jedilnik vnesti dobrodošle spremembe.

Tekmovanja se je udeležilo 13 ekip, med katerimi je bila poleg švicarskih, italijanskih, zahodnonemških in avstrijskih tudi naša. Njen tehnični vodja je bil Alfred Polak (Gostinski šolski center - GŠC), vodja kuharske trojke je bil Janez Perdan (Turistična poslovna skupnost Ljubljana), njegovi desni roki sta bila Natalija Končina (GŠC) in Jože Kovač (šef kuhinje ljubljanskega hotela Lev), pomemben delež pa so prispevale tudi marljive roke Anice Strle (vodja slaščičarne tozda Kavarna Evropa) in Miše Skrbinek (vodja kuhinje v ljubljanski gostilni Vitez).

Tekmovalci so morali pripraviti bife za 50 oseb (v tem primeru ne gre za bife v vsakodnevem, temveč v gastronomskem pomenu besede), pri čemer stroški sestavin - hrane in dodatkov - niso smeli presegati 4.000 šilingov (80 šilingov oziroma približno 180 dinarjev na gosta).

Članom strokovne žirije, ki so kulinarične mojstrovine ocenjeva-

li, je bilo pri izdelkih naše ekipe menda najbolj všeč to, da jih je bila polovica izdelana po zamislih sodobne, polovica pa po receptih tipične slovenske kulinarike. Posrečena kombinacija in izjemna

Zmagoviti ekipo letošnjega mednarodnega kulinaričnega tekmovanja GAST-Büffet '81 je čestital tudi Lojze Šuster, predsednik Komiteja za turizem in gostinstvo Skupščine mesta Ljubljane. Na sliki: tovariš Šuster čestita Anici Strle, ki sicer opravlja dela in naloge vodje slaščičarne tozda Kavarna Evropa. Foto: Matjaž Marinček

kakovost končnih izdelkov sta med vsemi ekipami naši prinesli največje število točk.

Slavnostna podelitev visokih priznanj, zlatih krožnikov, je bila tri mesece kasneje. Članom ekipe jih je 24. junija, na svečanosti v ljubljanskem hotelu Lev, podelil senatni svetnik dr. Josef Kleindienst, direktor celovškega velesajma, prisrčno pa jim je čestital tudi Marjan Rožič, predsednik Skupščine mesta Ljubljane.

Kako prodati veliko v kratkem času?

Jože Rozman

Razstava pohištva v Trebnjem

Že pred štirimi leti so se v trebanjskem tozdu Gradisce (DO M-Rožnik) odločili za takoimenovane akcijske prodaje nekaterega blaga. Začeli so s pohištvo, predlani pa so na tak način v Trebnjem in Novem mestu poskusili s prodajo smučarske opreme. Uspeh je bil vedno več kot zadovoljiv in prodaji sta postali tradicionalni.

»Za tak način smo se odločili zaradi manjše redne prodaje, več-

ali treh dneh pozimi,« je povedal direktor tozda Franc Jevnikar.

Letošnja prodaja in razstava pohištva je bila od 1. do 15. julija v telovadnici trebanjske osnovne šole, saj sami nimajo tako velikega primerne prostora. Kot so povedali, so jo pripravljali oprezno, saj se letos pohištvo ne prodaja najbolje zaradi neugodnih kreditnih pogojev in padanja kupne moči. Pa je bila bojazen odveč, saj so že po prvem tednu ugotavljali, da bo razstava, ki so jo pripravili skupaj z ljubljansko Lesnino, zelo uspešna.

Prav gotovo so vabili tudi popusti, to je 10 odstotkov pri razstavljenem in 5 odstotkov pri ostalem pohištvo. Treba je povedati, da vsi proizvajalci niso hoteli odobriti popusta za svoje izdelke in pri teh se je tozd odrekel določene razlike v ceni, da bi bil popust za vse pohištvo enoten. Poteza je bila očitno na mestu.

Marko Bokal

Mali oglasi

GLASBILA

Prodajam 120 basno bratovo harmoniko po zelo ugodni ceni. Ogled vsak dan, razen v sredo, ko je brat doma. Ponudbe pod »Avsenik je samo eden.«

ŽIVALI

Poceni prodajam psa, nemškega ovčarja, zaradi smrtnega slučaja v družini. Ponudbe pod »Zgodilo se je prvič.«

RAZGLASI

Prosim fanta, ki me je 15. 7. 1981 poljubil na avtobusni postaji in sem ga nato klonila, naj pride na isto mesto pod uro v soboto, 17. 8. Primazala bi mu rada namreč še eno.

Dami iz Ljubljane vzame ta v najem mlajšega moškega. Ponudbe pod »Nočni skok.«

Izgubil sem poročni prstan od Magistrata do Viča. Poštenega najditelja prosim, da ga proti nagradi obdrži. Moj naslov dobi v oglašnem oddelku pod šifro »Življenjska zmeta.«

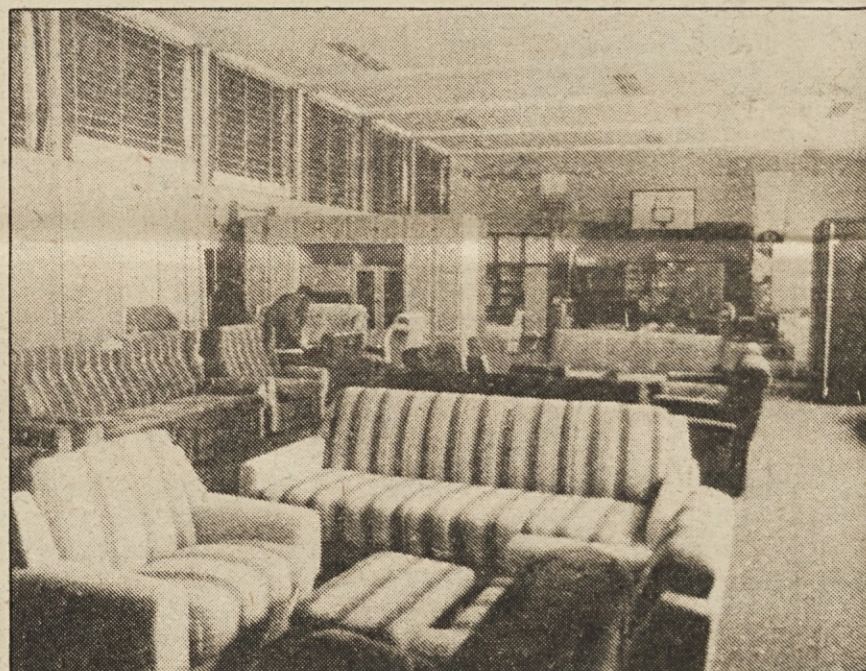
Iščem šahista, ki je pripravljen izgubljati. V poštev pridejo tudi šahisti začetniki. Cenjene ponudbe pošljite pod »Ne prenesem poraza.«

Novoporočencema, Francki in Lojzetu Pohleven želim veliko uspeha v zakonskem življenju. Istočasno obveščam Francko, da Lojzek sploh ni brez življenja, kot mi je to pred dnevi zatrjevala. Soseba Albinca.

Iščem prijateljico za skupno letovanje ob morju. Vsak bi dal svoj delež. Ponudbe pod »Jaz idejo, ti denar.«

KNJIGE

Kupim 2,65 metrov zelenih, rjavih ali temnomodrih knjižnih platnic. Ponudbe pod »Knjiga - moja zvesta prijateljica.«

Telovadnica trebanjske osnovne šole tudi med počitnicami ni povsem prazna, saj je vsako leto v njej razstava in prodaja pohištva. Foto: Jože Rozman.

Novo skladišče ljubljanskega tozda Grosist, ki stoji ob zgradbah M-Emba in diskontno blagovnega centra tozda Grmada ob Slovenčevi ulici v Ljubljani, se lahko poleg burne graditvene zgodovine »pohvali« tudi s številnimi najjavami o zaključku del, objavljenimi v našem glasilu. Prve podatke o načrtovanem skladišču smo objavili že v avgustovski številki leta 1978. Septembra 1979 smo objavili fotovest o gradnji skladišča, ki pa še ni napovedovala datuma dograditve. Fotovest na prvi strani februarске številke glasila leta 1980 je dajala upanja, da bo »... investicija končana in predana svojem namenu v predvidenem roku, do 31. oktobra letošnjega leta.« Mišljeno je bilo seveda leto 1980! Že v naslednji številki, torej marca 1980, smo objavili prispevek z naslovom »Že letos selitev v novo glavno skladišče«; avtorica je v uvodu sicer zapisala, da gradnja kasni, vendar takoj optimistično dodala, da bodo gradbinci zamudo v sezoni nadoknadili. Naslednjo informacijo o poteku del na gradbišču skladišča smo objavili decembra 1980, torej dva meseca po napovedani otvoritvi, in ugotavljali, da je konec gradnje žal prestavljen na 1. maj 1981.

Tako smo do letošnjega meseca aprila mirovali, takrat pa spet pobezali in izvedeli, da bomo ob koncu meseca junija menda le priče otvoritvi. Zdaj je julij in po sitni novinarski navadi smo spet potrkali pri odgovornih.

Izvajalec del, ljubljanski Gradis, opravičuje skoraj enoletno zakasnitev z razlogi objektivne in le deloma subjektivne narave. Opaziti pa je, da je na gradbišču storilnost nizka, organizacija dela pa ne najboljše. Vseeno poskušajmo verjeti obljubam, da bodo ob koncu meseca septembra gradbena in obrtniška dela zaključena ter da bo takrat opravljen prevzem objekta. Še nekaj drugih podatkov: investicija bo veljala 650 milijonov ali, prevedeno v jezik tistih, ki še računajo v starih dinarjih, 65 milijard. Glavni dobavitelj opreme je izvajalec visokoregularnih sistemov, koperski Center. Po investicijskem programu bi se moralo število v skladišču zaposlenih, kljub veliko večjim prostorom in obsežnejšemu delu, zaradi uvajanja boljše tehnologije in sodobne opreme, zmanjšati, kar pa bo prepuščeno naravni fluktuaciji delavcev. Besedilo in foto Matjaž Marinček.